

פתרון מהותי אפריל 2024

1. ג'ורג' זכאי לעלות לישראל לפי חוק השבות. ג'ורג', שכל חייו גר בלונדון, מכר את כל רכושו באנגליה, נפרד ממלוויו בשדה התעופה כשהוא מכריז שהוא עולה לישראל ובכוונתו לחיות בה את שארית חייו, ועלה עם משפחתו וכל חפציו על מטוס הטס לישראל. ג'ורג' הגיע לישראל, קיבל תעודת זהות ישראלית ותעודת עולה, ואחרי שבוע נפטר. נתגלע סכסוך בנוגע לעיזבונו.
מה הדין?

- א. בית המשפט בישראל ידון בעיזבונו של ג'ורג' ויחיל עליו את הדין האנגלי.
- ב. **בית המשפט בישראל ידון בעיזבונו של ג'ורג' ויחיל עליו את הדין הישראלי.**
- ג. בית המשפט בישראל יימנע מלדון בעיזבונו של ג'ורג' מכיוון שג'ורג' אינו יכול להיחשב תושב ישראל לאור פרק הזמן הקצר שהתגורר בה.
- ד. בית המשפט בישראל ידון בעיזבונו של ג'ורג' רק אם קיימים בישראל מקרקעין בבעלותו.

תשובה נכונה: ב' חקיקה: ס' 137 חוק הירושה, תשכ"ה-1965; פסיקה: ע"א 587-85 תמר יוסף שטרק נ' ברוך בירנברג. 137. ברירת הדין על הירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו, חוץ מן האמור בסעיפים 138 עד 140. יישום: פסק הדין מיישם את הוראותיו של ס' 137 לחוק הירושה, לפיו על ירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו. ראו "מושבו" – מתייחס מקום בו ניהול את מרכז חייו בהתאם למבחן הזיקות. "בשעת מותו" – הכוונה למועד בו נבחן איכן התנהל מרכז חייו. בענינו, ג'ורג' מכר את כל רכושו באנגליה ועלה עם משפחתו וכל רכושו לישראל ואף קיבל תעודת זהות ותעודת עולה. לאור האמור, מרכז חייו בהתאם למבחן הזיקות (בשעת מותו) היה בישראל.
--

2. באילו מקרים אפשרית הימנעות מהרשעה בקרב בגירים?

- א. כאשר ההרשעה תפגע באופן ממשי בשיקום הנאשם בהתחשב בנסיבותיו האישיות או כאשר סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.
- ב. כאשר ההרשעה תפגע באופן ממשי בשיקום הנאשם בהתחשב בנסיבותיו האישיות, ונוסף על כך סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.
- ג. כאשר ההרשעה תפגע באופן ממשי בשיקום נפגע העבירה בהתחשב בנסיבותיו האישיות או כאשר בשיקולי הענישה האחרים.
- ד. כאשר ההרשעה תפגע באופן ממשי בשיקום נפגע העבירה בהתחשב בנסיבותיו האישיות, ונוסף על כך סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

תשובה נכונה: ב' חקיקה: ס' 71א לחוק העונשין, התשל"ז-1977; פסיקה: ע"פ 2083-96 תמר כתב נ' מדינת ישראל. 71א. שירות לציבור ... (ב) מצא בית המשפט שנאשם ביצע עבירה, רשאי הוא לתת צו שירות גם ללא הרשעה, בנוסף למבחן או בלעדיו, ומשעשה כן יהיה דינו של צו השירות, לענין סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, כדין צו מבחן. ... ע"פ 2083-96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, בתמצית-

ע"פ 96-2083 תמר כתב נ' מדינת ישראל, -

בית המשפט העליון קבע בפסק הדין בעניין תמר כתב (פקידת מס הכנסה שהואשמה בקבלת שוחד והודתה בביצוע העבירה) רשימת קריטריונים שמצדיקים הימנעות מהרשעה של אדם שהודה בביצוע עבירה פלילית או הורשע בביצועה. זו כמובן רשימה לא סגורה ויכולה להשתנות בשל הנסיבות. הקריטריונים הם:

- * חומרת העבירה – עד כמה העבירה שבוצעה היא חמורה.
- * האם זו העבירה הראשונה בה הורשע אותו אדם, או שיש לו עבר פלילי?
- * מהי הסבירות שהנאשם יבצע בעתיד עבירות נוספות?
- * עד כמה העבירה שבוצעה פגעה באחרים?
- * האם מדובר בחריגה חד פעמית מהנורמה, או שמא בדפוס התנהגות חוזר?
- * מהו יחסו של הנאשם לעבירה?
- * מהו הנזק שעלול להיגרם לנאשם עקב ההרשעה?
- * האם ומהו הקשר בין העבירה שביצע הנאשם לתפקיד שהוא ממלא?

בשורה התחתונה פסק הדין קבע שני תנאים באופן מצטבר:

1. טיב העבירה מאפשר הימנעות מהרשעה – העבירה אינה בדרגת חומרה גבוהה, אינטרס הציבור שבמיצוי הדין לא ייפגע על ידי אי הרשעתו וכיוצא בזה.
2. ההרשעה תפגע בשיקום הנאשם – תנאי זה הינו תנאי סל רחב הניתן לפרשנות. במישור הפרקטי, בתי המשפט בוחנים האם ניתן להצביע על קיומו של נזק קונקרטי שייגרם לנאשם בעקבות ההרשעה. ככל שניתן להצביע על נזק כזה, ייטה בית המשפט להימנע מהרשעה.

פרקטית: שירות המבחן בודק את הסוגיה הזו בדבר אי הרשעתו של נאשם. אחרי מספר פגישות עם הנאשם, מגיש לבית המשפט תסקיר אודותיו. התסקיר הוא בעצם חוות דעת, הכוללת בין היתר את הרשימה הזו שמניתי מקודם. בית המשפט בוחן את המלצת שירות המבחן, אך הוא אינו חייב לקבלה. ההחלטה אם להרשיע את הנאשם בסופו של דבר או להסתפק באי הרשעה היא החלטה השמורה לבית המשפט, אך לתסקיר יש חשיבות.

נכון שמדובר על שאלת פסיקה, אך ניתן לענות עליה גם על ידי שלילה והגיון של דיני העונשין כפי שלימדתי לאורך הקורס. השאלה המשפטית כאן היא מהו האיזון והשיקולים שמפעיל השופט בקבלת החלטה לא להרשיע נאשם. שימו לב שרק מקריאה ראשונית ניתן לפסול את חלופות ג' וד' הרי ברור שהימנעות מהרשעה צריכה להביא שיקולים שקשורים בנאשם ולא בקורבן. חלופות א' וב' – ההבדל ביניהן הוא האם האיזון בין השיקולים מצטבר או חלופי.

3. חברה לייצור בטון משתמשת זה 50 שנים בשביל שבבעלות עיריית תל אביב-יפו לצורך מעבר משאיות בטון הנכנסות לתחומי המפעל של החברה, ויוצאות ממנו. האם זכאית החברה לדרוש רישום "זיקת הנאה" לזכותה על המעבר של המשאיות בשביל המוביל למפעל החברה?

- א. כן.
- ב. כן, ובלבד שהחברה נתנה הודעה לעיריית תל אביב-יפו 90 ימים מראש על כוונתה לדרוש את הרישום והעירייה לא התנגדה.
- ג. כן, ובלבד שהרישום אושר על ידי שר הפנים.
- ד. לא.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: סעיפים 94, 107, ו-113 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.

94. זיקה מכוח שנים

א) מי שהשתמש בזכות הראויה להוות זיקת הנאה במשך תקופה של שלושים שנים רצופות רכש את הזיקה והוא זכאי לדרוש רישומה.

107. הגדרות בפרק זה –

"מקרקעי ציבור" – מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, ומקרקעין של רשות מקומית או של תאגיד שהוקם על ידי חיקוק.

113. התיישנות

(א) במקרקעי יעוד אין התיישנות.

...

(ג) במקרקעי ציבור לא יחול סעיף 94.

יישום:

על מנת להיות בעל זכות שימוש ב"זיקת הנאה" סעיף 94 מורה כי יש לבדוק האם הזכות הנה ראויה להוות זיקת הנאה. לאחר מכן יש לוודא רצף של 30 שנים בזכות אז יהיה זכאי לדרוש רישום. נתון לנו 50 שנים, אבל בכדי לרשום אנו חייבים לבדוק האם זה מקרה בו הזכות ראויה להיחשב כזיקת הנאה. סעיף 113(ג) מוציא מקרקעי ציבור מאפשרות להיחשב זיקת הנאה- לפי סעיף ההגדרות רשות מקומית נחשבת מקרקעי ציבור לעניין זה. משכך, לא ניתן לדרוש רישום ואין מדובר בזיקת הנאה.

4. בחברת בנייה מבוקש לבצע שינוי בתקנון באופן שיגדיל את היקף אחריותו של בעל מניות מסוים, וכן יחייב בעל מניות אחר לרכוש מניות נוספות. מה הדין?

- א. שינוי כאמור לא יחייב את אותם בעלי מניות שהיקף אחריותם יגדל או שיידרשו לרכוש מניות נוספות ללא הסכמתם.
- ב. שינוי כאמור יחייב את אותם בעלי המניות שהיקף אחריותם יגדל או את אלה שיידרשו לרכוש מניות נוספות גם ללא הסכמתם, ובלבד שהשינוי אושר ברוב של לפחות שני שלישים מבעלי המניות באסיפה הכללית.
- ג. כדי ששינוי כאמור יחייב את אותם בעלי המניות שהיקף אחריותם יגדל נדרש אישור של רוב רגיל מבעלי המניות באסיפה הכללית, ואולם שינוי המחייב בעלי מניות לרכוש מניות נוספות מחייב את קבלת הסכמתם.
- ד. שינוי כאמור יחייב בכל מקרה את אותם בעלי מניות שהיקף אחריותם יגדל או שיידרשו לרכוש מניות נוספות, אם מצב החברה מחייב שינוי כאמור וזה אושר ברוב רגיל באסיפה הכללית.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: ס' 20 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

20. שינוי תקנון

...

(ג) היו מניות החברה מחולקות לסוגים, לא ייעשה שינוי בתקנון שיפגע בזכויותיו של סוג מניות ללא אישור אסיפת אותו סוג, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון; לענין קבלת החלטות באסיפת סוג יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים.

(ד) על אף הוראות סעיף זה, שינוי בתקנון המחייב בעל מניה לרכוש מניות נוספות או להגדיל את היקף אחריותו, לא יחייב את בעל המניה ללא הסכמתו.

יישום:

כל שאלה בנוגע לשינוי בתקנון נפנה לסעיף 20 לחוק החברות. בהוראות אלו, סעיף קטן ג' קובע כי אם השינוי מייצר חובה לבעלי מניות מסוג מסוים לרכוש מניות נוספות או להגדיל את אחריותם, החברה יכולה לעשות זאת רק באמצעות קיום אסיפת סוג בה יצביעו רק בעלי אותו סוג המניות הנפגע. כמו כן, סעיף קטן ד' קובע כי שינוי המחייב בעל מניה לרכוש מניות או להגדיל את היקף אחריותו לא ניתן לחייב בכוח אלא מחייב הסכמה. משכך, ככל שההוראה בתקנון תתקבל, היא לא תחייב בעל מניה שלא נתן את הסכמתו.

5. "עצור-סרטן" היא קרן שבתקנונה נרשם כי מטרתה הן מטרות ציבוריות להעלאת המודעות למחלת הסרטן, באמצעות פיתוח וסיוע כלכלי למחלקת האונקולוגיה של בית ממשלתי, פיתוח וסיוע כלכלי לפקולטה לרפואה במכללה פרטית למטרת רווח ופיתוח וסיוע כלכלי לאגודה למלחמה בסרטן.
מה הדין?

- א. רשם ההקדשות רשאי להכיר ב"עצור-סרטן" כקרן לתועלת הציבור.
- ב. רשם ההקדשות רשאי להכיר ב"עצור-סרטן" כקרן לתועלת הציבור רק אם יהיה לה הון עצמי נזיל של 5,000,000 ₪ לפחות.
- ג. רשם ההקדשות רשאי להכיר ב"עצור-סרטן" כקרן לתועלת הציבור רק אם אין אדם שמחזיק בשליטה בה.
- ד. רשם ההקדשות לא רשאי להכיר ב"עצור-סרטן" כקרן לתועלת הציבור.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: ס' 345 לד לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

345לד. קרן לתועלת הציבור

(א) קרן לתועלת הציבור היא חברה לתועלת הציבור שרשם ההקדשות הכיר בה כקרן לתועלת הציבור לפי סימן זה, ושבתקנונה נקבעו רק מטרות שהן אחת או יותר מאלה:

- (1) מימון פעילות של חברות לתועלת הציבור או הקדשות ציבוריים שנרשמו אצל רשם ההקדשות;
- (2) מימון פעילות של עמותות שמטרותיהן מטרות ציבוריות בלבד;
- (3) מימון פעילות של מוסד להשכלה גבוהה שהוא מוסד ללא כוונת רווח והוא אחד מאלה:

...

יישום:

רשם ההקדשות אמון על הכרה האם מדובר בקרן לתועלת הציבור, סעיף החוק קובע שורה של מטרות שרק אם בתקנון החברה נקבע אחת או יותר ממטרות אלו בלבד אז ניתן יהיה להכיר בה כקרן לתועלת הציבור.
בעניינו נתון כי בתקנון החברה מסייעת למוסד להשכלה גבוהה עם כוונת רווח משכך רשם ההקדשות לא רשאי להכיר ב"עצור-סרטן" כקרן לתועלת הציבור.

6. חברה ציבורית מבקשת לבצע חלוקה של דיבידנדים לבעלי מניותיה. דירקטוריון החברה מתכנס כדי לבחון אם ניתן לבצע חלוקה זו.
מה הדין?

- א. במקרה שבו החלוקה המבוקשת עומדת ב"מבחן הרווח", ניתן לאשר את חלוקת הדיבידנדים ללא צורך בבחינה נוספת.
- ב. במקרה שבו החלוקה המבוקשת אינה עומדת ב"מבחן הרווח", ניתן לאשר את חלוקת הדיבידנדים, ובלבד שנתקבל אישור בית משפט לעמידתה של החברה ב"מבחן יכולת הפירעון" לאחר שניתנה לנושים הזדמנות להתנגד לכך.
- ג. במקרה שבו החלוקה המבוקשת עומדת ב"מבחן הרווח" אך אינה עומדת ב"מבחן יכולת הפירעון", ניתן לאשר את חלוקת הדיבידנדים, ובלבד שבית המשפט אישר זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו ולאחר שניתנה לנושים הזדמנות להתנגד לכך.
- ד. ניתן לאשר את החלוקה המבוקשת גם אם היא אינה עומדת ב"מבחן הרווח", ואולם להבנת הדירקטוריון היא עומדת ב"מבחן יכולת הפירעון", וזו אושרה לאחר שניתנה לנושים הזדמנות להתנגד לכך בפני הדירקטוריון.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: סעיפים 302, 303 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

302. חלוקה מותרת

(א) חברה רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה (להלן - מבחן הרווח), ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחביותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן (להלן - מבחן יכולת הפירעון).

303. חלוקה באישור בית משפט

(א) בית המשפט רשאי, לבקשת חברה, לאשר לה לבצע חלוקה שלא מקיימת את מבחן הרווח, ובלבד ששוכנע שמתקיים מבחן יכולת הפירעון.

יישום:

מנתוני האירוע עולה כי חברה ציבורית רוצה לחלק דיבידנדים לבעלי המניות ולשם כך מתכנס הדירקטוריון. בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק, חברה רשאית לחלק דיבידנדים תוך שהיא בוחנת את מבחן הרווח ומבחן הפירעון. בהתאם לסעיף 303 לחוק, בית המשפט יכול לאשר את החלוקה גם במצב שבו החברה אינה עומדת בתנאי סעיף 302 (מבחן הרווח), ובלבד שבית המשפט שוכנע שמתקיים יכולת הפירעון.

7. עו"ד אפל הוא בעל רישיון עריכת דין אנגלי ובעל משרד עורכי דין באנגליה. במהלך ביקורו בישראל עו"ד אפל מעוניין להרצות לצוות עובדים בחברה ישראלית גדולה ולתת יעוץ משפטי למנכ"ל החברה בעניין הדין האנגלי, וזאת בהתייחס לסוגיה ספציפית שהתעוררה בעת הביקור. הניחו כי סמכויות הוועד המרכזי נתונות כיום לוועדת עורכי דין זרים. מה הדין?

- א. על עו"ד אפל לקבל היתר להרצאה ולייעוץ מוועדת עורכי דין זרים או ממי שהיא הסכימה לעניין זה: על עו"ד אפל לציין את דבר היותו עורך דין אנגלי בנייר המכתבים המשרדי שלו, בכל מסמך הקשור לעבודתו המקצועית שבו מצוין שמו, וכאשר מוטלת על עורך דין, על פי דין, חובה לציין את דבר היותו עורך דין.
- ב. על עו"ד אפל לקבל היתר להרצאה ולייעוץ מוועדת עורכי דין זרים או ממי שהיא הסכימה לעניין זה: אם לא התקבלה מוועדת עורכי דין זרים החלטה בדבר ההיתר בתוך 30 יום, עליו להגיש בקשה חוזרת להיתר, ולא- אסור לו להרצות ולייעץ.
- ג. על עו"ד אפל לקבל היתר לייעוץ בלבד מוועדת עורכי דין זרים או ממי שהיא הסכימה לעניין זה: אם לא התקבלה מוועדת עורכי דין זרים החלטה בדבר ההיתר בתוך 30 יום, עליו להגיש בקשה חוזרת להיתר, ולא-אסור לו לייעץ.
- ד. על עו"ד אפל לקבל היתר לייעוץ בלבד מוועדת עורכי דין זרים או ממי שהיא הסכימה לעניין זה: אם לא התקבלה מוועדת עורכי דין זרים החלטה בדבר ההיתר בתוך 30 יום, יראו כאילו ניתן ההיתר ומותר לו לייעץ.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: סעיפים 20, 198 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

20. ייחוד פעולות המקצוע

הפעולות המנויות להלן, לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין; ואלה הפעולות:

(4) ייעוץ וחיווי דעת משפטיים.

198. מתן שירות משפטי בעניין דין זר בידי מי שאינו עורך דין או עורך דין זר

(א) על אף הוראות סעיף 20 והוראות סימן זה, רשאי מי שהוא בעל רישיון לעסוק בעריכת דין מחוץ לישראל, אם קיבל היתר לכך מהמועצה הארצית או ממי שהמועצה הארצית הסמיכה לעניין זה, לתת שירות משפטי בעניין דין זר בישראל, אף שאינו עורך דין או עורך דין זר, ובלבד שמרכז פעילותו במסגרת עיסוקו בעריכת דין הוא מחוץ לישראל, והשירות המשפטי בעניין דין זר ניתן בישראל שלא בדרך עיסוק.

(ב) המועצה הארצית תודיע למבקש ההיתר על החלטתה בתוך 30 ימים ממועד קבלת הבקשה; חלף המועד האמור וטרם ניתנה החלטת המועצה הארצית יראו כאילו ניתן ההיתר.

יישום:

מנתוני האירוע עולה כי עו"ד זר מגיע לארץ להרצות ומעוניין לתת ייעוץ משפטי. בהתאם לסעיף 20 לחוק, אין מניעה לעסוק בהרצאות (ראו סעיף מלא בחוק). בהתאם לסעיף 20(4), לא ניתן לתת ייעוץ משפטי בדרך עיסוק או תמורה, לא בדרך העיסוק, כאשר נותן הייעוץ אינו עורך דין.

בהתאם לסעיף 198, "על אף הוראות סעיף 20...", מי שהוא בעל רישיון לעריכת דין מחוץ לישראל, יכול לתת ייעוץ משפטי בעניין הדין הזר בכפוף לשאר תנאי הסעיף ובכפוף לקבלת היתר טרם מתן הייעוץ. ראו כי ככל שלא תתקבל החלטה בעניין הבקשה להיתר תוך 30 ימים, יראו כאילו ניתן היתר.

8. עו"ד מועלם מייצגת את תאגיד "עולם הקלטות" בע"מ, התובעת את "אודיה סרטונים" בע"מ על הפרת זכויות יוצרים. לעו"ד מועלם נודע כי אנשי אודיה סרטונים" בע"מ עומדים להעיד מטעמם את אריה, מנכ"ל "עולם הקלטות" בע"מ, והיא מעוניינת לבוא בדברים עם אריה טרם עדותו זו, כדי שתוכל להזמין אותו להעיד מטעם "עולם הקלטות" בע"מ. מה הדין?

- א. עו"ד מועלם רשאית לבוא בדברים עם אריה.
ב. עו"ד מועלם לא רשאית לבוא בדברים עם אריה אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם מיוצג-בהסכמת בא כוחו.
ג. עו"ד מועלם לא רשאית לבוא בדברים עם אריה אלא בהסכמתו של אריה, ואם הוא מיוצג-בהסכמת בא כוחו.
ד. עו"ד מועלם לא רשאית לבוא בדברים עם אריה אלא לאחר מתן העדות.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: ס' 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ן-1986.

37. מגע עם עדים

(א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.
(ב) לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג – בהסכמת בא כוחו.
(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו כאשר עומד עורך הדין להזמין לעדות מטעם לקוחו (להלן – הלקוח), אדם שהוזמן להעיד מטעם צד אחר, אם נתקיים בו אחד מאלה:
(1) העד הוא הלקוח, ואם הלקוח הוא תאגיד – יושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש ההנהלה או המנהל הכללי מטעמו;

יישום:

סעיף קטן ג' קובע כי במצב בו העד שהוזמן להעיד הוא לקוח או אם מדובר בתאגיד, יו"ר דירקטוריון, יו"ר הנהלה או מנהל, אין צורך בהסכמה כמצוין בסעיף קטן ב'. היות ובמקרה דנן העד הוא מנהל בתאגיד, עורכת הדין אינה מחויבת לקבל הסכמה. משכך, החלופה הנכונה היא א'.

9. נחום, אדם ערירי לא קרובי משפחה, התגורר עד פטירתו בדירה בבעלותו. נחום לא השאיר אחריו צוואה, ולפיכך קמה למדינת ישראל הזכות לרשת אותו. הדירה ניצבה מוזנחת ופלשו לתוכה חסרי בית לפני שהמדינה בה חזקה. עקב מצבו הגרוע של לוח החשמל בדירה התחשמל אחד מהם ונגרם לו נזק. מה הדין?

- א. לאור העובדה שהמדינה זכאית לבעלות על הנכס המדינה אחראית לנזק.
ב. לאור העובדה שנחום לא תיחזק כראוי את לוח החשמל עיזבונו אחראי לנזק.
ג. למרות העובדה שהמדינה זכאית לבעלות על הנכס היא אינה אחראית לנזק.
ד. בשום מקרה אין אחריות בנזיקין כלפי מסיג גבול.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 8 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952.

8. נכסים מוקנים למדינה

אין המדינה אחראית בנזיקים בתורת בעלת נכס שהוקנה לה מכוח החוק בלבד, כל עוד לא קנתה אחיזה בנכס.

יישום:

מנתוני האירוע עולה כי כאשר נפטר אדם והשאיר נכסים ללא כל יורש (ללא קרובים, ערירי), הנכס עובר לבעלות המדינה. ראו כי בהתאם לחקיקה המצורפת, המדינה אינה חבה באחריות נזיקית, היות ולא קנתה בו אחיזה (חזקה).

10. אורן ציווה בצוואתו את כל נכסיו לשני ילדיו – עומרי ונגה. עומרי נפטר ממחלה בגיל צעיר והותיר אחריו אישה ושמה דנה ובן בשם דוד. מהצער על פטירת עומרי נפטר אורן לבית עולמו. נגה, שמרחמת על דנה ודוד, חתמה על תצהיר הסתלקות מחלקה בעיזבון אביה לטובת דנה ודוד.
מה יהיו יורשיו של אורן על פי צוואתו?

- א. דוד בלבד.
- ב. דנה ודוד.
- ג. נגה, דנה ודוד.
- ד. בנסיבות האלה כל הוראות צוואתו של אורן מבוטלות.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: סעיפים 49 ו-50 לחוק הירושה, התשכ"ח-1965.

49. יורש שמת לפני המוריש

זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו – אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.

50. יורש פסול ויורש שהסתלק

זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.

יישום:

ראשית נסדר את האירוע, אורן (אבא) = עומרי ונגה. עומרי-נפטר לפני אורן.

בהתאם לסעיף 49 לחוק, זוכה על פי צוואה שמת לפני מות המצווה – ולא נקבע בצוואה אדם אחר שיזכה במקומו, יזכו צאצאיו בהתאם לכללי החלוקה לפי הדין.

ראו כי בשלב זה היורש הינו בנו של עומרי **דוד בלבד** (ראו "צאצאים" ללא המילה בני זוג).

בהתאם לסעיף 50 לחוק, זוכה לפי צוואה, יכול להסתלק מן המגיע לו לטובת בן זוגו או ילדו או אחיו, של המוריש. כיוצא מכך, ההסתלקות של נגה כלפי דנה מבוטלת – היות ואינה אף לא אחת מהאופציות היות ודנה הסתלקה בפני דוד שנכנס בנעלי עומרי (ס' 49 לחוק) ההסתלקות הזו כדין, **דוד הינו היורש היחידי של אורן.**

11. אורית משכה ביום **31.12.2023** שיק לפקודת אמיר שמועד פירעונו לאותו היום. אמיר היסב באותו היום את השיק לחגית. בו הופקד השיק ולא כובד על ידי הבנק הנמשך. חגית רוצה להגיש תביעה נגד אורית ואמיר.

מהו המועד האחרון להגשת התביעה נגדם?

- א. 31.12.2030 נגד שניהם.
- ב. 31.12.2025 נגד אמיר ו-31.12.2030 נגד אורית.
- ג. 31.12.2024 נגד שניהם.
- ד. 30.6.2024 נגד אמיר ו-31.12.2025 נגד אורית.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: ס' 96 לפקודת השטרות [נוסח חדש].

96. התיישנותן של תובענות

(א) **אין להיזקק** לתובענה על פי שטר חליפין או שיק או שטר חוב כנגד מי שהוא צד להם ואינו מסב, לאחר שעברו שבע שנים, וכנגד מסב – לאחר שעברו שנתיים, מן הזמן שבו נולדה לראשונה לאוחז באותה שעה עילת התובענה כנגד אותו צד; ואולם צד לשטר חליפין, לשיק או לשטר חוב, יכול לוותר על טענת ההגנה שאין להיזקק לתובענה נגדו על פי מסמך כאמור, משום שעברה התקופה האמורה בסעיף קטן זה, ומותר לרשום את הוויתור בין בגוף המסמך כאמור ובין בתעודה נפרדת, בין לפני תחילת התובענה ובין לאחריה, ואם נרשם הוויתור בתעודה נפרדת לא יהיה מחייב, אלא אם האדם שרשם אותו בתעודה קיבל בעדו תמורה בת-ערך.

(ב) לגבי הקבל תתחיל התקופה האמורה מקלותו של השטר, **זולת אם** –

(1) צריך הצגה לפרעון כדי לחייב את הקבל, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך ההצגה;
(2) קובל השטר לאחר חלוטו, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך הקיבול.
(ג) לגבי המושך או מסב תתחיל התקופה האמורה מן התאריך שבו נתקבלה הודעת חילול.

יישום:

ראו כי מנתוני האירוע עולה כי אורית משכה שיק לפקודת אמיר, תאריך הפרעון ומועד המשיכה זהה – 31.12.2023. אמיר היסב את הזכות שלו בשיק לטובת חגית. לפי דיני ההתיישנות, צד להליך מחזיק בזכות לשבע שנים, ומסב לשנתיים. לכן, חלופה ב' היא הנכונה.

12. אבי נפגע עת נהג ברכב במהלך עבודתו. הוועדה הרפואית של המוסד לביטוח לאומי קבעה כי נכותו של אבי עקב התאונה היא בשיעור של 10%, ובהתאם אבי קיבל תגמולים מהמוסד לביטוח לאומי. אבי סבור שהמוסד לביטוח לאומי קיפח אותו בקביעת שיעור הנכות. אבי מתייעץ עימך אם הוא יכול להגיש תביעת נזקי גוף נגד חברת הביטוח שביטחה את השימוש ברכב על פי פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970, וכיצד הוא יכול לצורכי התביעה לטעון לשיעור נכות גבוה יותר. מה הדין?

- א. מעת שאבי קיבל תגמולים בגין התאונה מהמוסד לביטוח לאומי הוא אינו רשאי להגיש תביעה לפיצויים נגד חברת הביטוח.
- ב. אבי רשאי להגיש תביעה נגד חברת הביטוח ולצרף אליה בקשה למינוי מומחה רפואי שיקבע את שיעור נכותו עקב התאונה.
- ג. אבי רשאי להגיש תביעה נגד חברת הביטוח ולצרף אליה חוות עת רפואית של מומחה רפואי מטעמו הסותרת את קביעת הוועדה הרפואית של המוסד לביטוח לאומי.
- ד. אבי רשאי להגיש תביעה נגד חברת הביטוח ולצרף אליה בקשה להביא ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית של המוסד לביטוח לאומי.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: ס' 6ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.

6ב. קביעת דרגת נכות לפי חוק אחר

נקבעה על פי כל דין דרגת נכות לנפגע בשל הפגיעה שנגרמה לו באותה תאונת דרכים, לפני שמיעת הראיות בתביעה לפי חוק זה, תחייב קביעה זאת גם לצורך התביעה על פי חוק זה; ואולם בית המשפט יהיה רשאי להתיר לבעל דין בתביעה לפי חוק זה, להביא ראיות לסתור את הקביעה האמורה, אם שוכנע שמן הצדק להתיר זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

יישום:

במקרה דנן, עולה כי הוועדה הרפואית קבעה אחוזי נכות לפני שמיעת הראיות בתביעה בבית המשפט. הכלל אומר כי הקביעה הקודמת (של ביהמ"ש או ביטוח לאומי) תקבע את נכותו של התובע לזכות. על אף האמור, בהתאם לסעיף 6ב בית המשפט רשאי מטעמים מיוחדים שיירשמו ליתן לתובע להביא ראיות לסתור את אחוזי הנכות שנקבעו לו על ידי ביטוח לאומי. לעניין זה, התנאים: טרם שמע את הראיות בתביעה לעניין הנכות, שוכנע שמן הצדק להתיר זאת והכל מטעמים מיוחדים שיירשמו.

13. זיווה, אם יחידנית לבן קטין בשם יגל, נהגה ברכב כשבנה לצידה, ללא שביטחה את השימוש ברכב. זיווה ויגל נפגעו קשה בתאונת דרכים עת הידרדר הרכב לתהום (תאונה עצמית).
בנסיבות אלה, האם יהיו זיווה ובנה זכאים לפיצויים בגין נזקי הגוף שנגרמו להם בתאונה, ואם כן – מי הגורם המשלם?

- א. הואיל וזיווה נהגה ברכב ללא ביטוח, זיווה ויגל לא זכאים לפיצויים.
- ב. זיווה ויגל יהיו זכאים לפיצויים מקרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונת דרכים.
- ג. **זיווה לא תהא זכאית לפיצויים, ויגל יהא זכאי לפיצויים מקרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים.**
- ד. זיווה ויגל יהיו זכאים לפיצויים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול").

תשובה נכונה: ג'
חקיקה: סעיפים 7, 27 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975

7. הגבלת זכאותם של נפגעים
נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה:

...
(5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח שהיה לו לא כיסה את שימוש ברכב;

27. זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים
תלויים בנפגע יהיו זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק זה גם אם הנפגע עצמו לא היה זכאי לכך לפי סעיף 7, ואם היו תלויים במי שנפגע כשנהג ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח אינו מכסה את החבות הנדונה, יהיו זכאים לתבוע כאמור מן הקרן.

14. בלה, אלמנה ערירית ויתומה מהורים, רכשה ביטוח סיעודי בחברת ביטוח. אף שהפכה לסיעודית, בלה לא תבעה את הסכומים המגיעים לה מחברת הביטוח. בלה נפטרה, ואחיותיה מבקשות לתבוע את תגמולי הביטוח הסיעודי מחברת הביטוח. מה הדין?

- א. תביעה שכזו היא זכות אישית של בלה ולא עוברת לאחיותיה.
- ב. רק אם לא חלפו 3 שנים מאז שהפכה בלה לסיעודית יוכלו האחיות לתבוע את חברת הביטוח.
- ג. **רק אם לא חלפו 5 שנים מאז שהפכה בלה לסיעודית יוכלו האחיות לתבוע את חברת הביטוח.**
- ד. רק אם לא חלפו 7 שנים מאז שהפכה בלה לסיעודית יוכלו האחיות לתבוע את חברת הביטוח.

תשובה נכונה: ג'
חקיקה: ס' 31 לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981; ס' 10 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965.

10. יורשים על פי דין הם:
(1) מי שהיה במות המוריש בן-זוגו;
(2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הורי הוריו וצאצאיהם (בחוק זה-קרובי המוריש);

31. התיישנות
תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח, ולעניין ביטוח חיים, ביטוח מפני מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי – חמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח; היתה עילת התביעה נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה תקופת ההתיישנות מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח; לעניין זה, "ביטוח חיים" – ביטוח שמקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו.

יישום:

מנתוני האירוע עולה כי, המנוחה אלמנה, יתומה מהורים ו- ערירית, דהיינו, אין לה ילדים. אחיותיה רשאיות לרשת אותה לפי כללי ברירת הדין (ראו ס' 10(2) "הוריו וצאצאיהם"). בהתאם לס' 31 לחוק חוזה ביטוח, ההתיישנות מתגמולי ביטוח סעודי הינו 5 שנים, וכן תקופת ההתיישנות מתחילה מיום שקמה למבוטח (המנוחה) הזכות. ראו כי במקרה זה, אחיותיה נכנסות בנעליה.

15. אריה נולד ביום 1.1.2007. אריה מתפלל בבית הכנסת "רעות וחסד". מתפללי בית הכנסת מחליטים בשנת 2024 לייסד עמותה שתנהל את בית הכנסת ופונים לכל המתפללים בבקשה שיהיו מייסדי העמותה וחברים בה. האם יכול אריה להיעתר כעת לבקשת המתפללים?

- א. אריה אינו יכול להיות מייסד העמותה, אך יכול להיות חבר בה.
- ב. אריה יכול להיות מייסד העמותה, אך לא יכול להיות חבר בה.
- ג. אריה יכול להיות הן מייסד העמותה הן חבר בה.
- ד. אריה לא יכול להיות מייסד העמותה או חבר בה.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: סעיפים 1, 15 לחוק העמותות, התש"ס-1980

1. הזכות לייסד עמותה

שני בני אדם או יותר, **שהם בגירים**, החפצים להתאגד כתאגיד למטרה חוקית שאינה מכוונת לחלוקת רווחים בין חבריו ושמטרתו העיקרית אינה עשיית רווחים, **רשאים לייסד עמותה**; העמותה תיכון עם רישומה בפנקס העמותות.

15. כשירות

(א) כל אדם שמלאו לו שבע עשרה שנים וכל תאגיד **כשיר להיות חבר** עמותה.
(ב) על אף האמור בסעיף 4 בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, הצטרפות של קטין לעמותה **והצבעה של קטין** שהוא חבר העמותה באסיפה הכללית אינן טעונות הסכמת נציגו.

יישום:

אריה בן 17 (24-07 = בן 17). בהתאם לס' 1 לחוק רק בגירים יכולים לייסד עמותה, קרי 18 ומעלה. ראו כי בהתאם לסעיף 15 לחוק אין יש הפרדה בין הזכות ל- "מייסד" לבין הכשרות להיות "חבר בעל זכות הצבעה בלתי תלויה".

16. איזה מבין התאגידים הבאים יכול להיווסד ללא תקנון או תקנות?

- א. חברה לתועלת הציבור.
- ב. שותפות רשומה.
- ג. שותפות מוגבלת.
- ד. עמותה.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: סעיפים 7, 61 לפקודת השותפויות ; סעיפים 8, 345 לחוק החברות ; ס' 9 לחוק העמותות.

7. דרכי הרישום

רישומה של שותפות יהיה במשלוח הודעה לרשם, חתומה בידי השותפים ומכילה פרטים אלה:

7.

רישומה של שותפות יהיה במשלוח הודעה לרשם, חתומה בידי השותפים ומכילה פרטים אלה:

(1)

שם השותפות ;

(2)

מהות העסק דרך כלל ;

(3)

מקומו הראשי של העסק;

(4)

שמו המלא, מענו והגדרו של כל שותף;

(5)

שמותיהם של השותפים המורשים לנהל את עניני השותפות ולחתום בשמה, זולת אם כולם מורשים לכך;

(6)

תקופת קיומה של השותפות, אם נקבעה לה תקופה, ויום תחילתה.

(אין דרישה לתקנון***)

61. כינון שותפות מוגבלת

(א) שותפות מוגבלת תתכונן על פי הסכם בכתב (להלן – **תקנות השותפות**).

8. בקשה לרישום (חברה)

(א) המבקש לרישום חברה יגיש לרשם בקשה בדרך של תקשורת אלקטרונית לפי טופס שקבע השר ולה יצורפו:

(1) עותק של התקנון;

345. חברה לתועלת הציבור

(א) חברה לתועלת הציבור היא חברה שבתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי מניותיה (בפרק זה – חלוקת רווחים).

9. התקנון – כחזה (עמותה)

לכל עמותה יהיה תקנון כמפורט בפרק זה; דין התקנון כדין חוזה בין העמותה לבין חבריה ובינם לבין עצמם.

יישום:

שאלת עיקר וטפל – ראשית, יש לבדוק על אילו תאגידים מדובר: חלופה ב' + ג' – שותפות. ד' – עמותה. א' – חל"צ (חברה לתועלת הציבור).

רק שותפות רשומה יכולה להיווסד ללא תקנון.

17. אברהם גילה כי לירון אשתו בוגדת בו עם חברו הטוב מאיר. אברהם נפגע עד עמקי נשמתו והחליט להתעמת עם מאיר, ורצה לגרום לו חבלה חמורה כדי ללמדו ללקח. לשם כך שתה אברהם יין לשוכרה, והלך לביתו של מאיר. אברהם הגיע לביתו של מאיר, ולאחר שזה פתח את הדלת היכה אברהם בחוזקה בראשו של מאיר וגרם לו חבלה חמורה. מה הדין?

א. תעמוד לאברהם הגנה בטענת קינטור עקב מעשיו של מאיר.

ב. אברהם יישא באחריות מלאה לגרימת חבלה חמורה בכוונה.

ג. אברהם יישא באחריות לעבירה ברמת אדישות.

ד. אברהם פטור מאחריות פלילית עקב איבוד שליטה.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: ס' 34 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

34. שכרות

(א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

...

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

יישום:

ראשית, יש לסווג את העבירה כעבירת התנהגות או עבירת תוצאה. היות ומדובר ב"חבלה חמורה", הרי שמדובר בעבירה תוצאתית.

שנית, בהתאם להוראות סעיף 34ט(ג) לחוק, אברהם יישא באחריות פלילית מלאה. בהיותה של העבירה תוצאתית, מדובר ביסוד נפשי של כוונה. יודגש, מנתוני האירוע עולה כי אברהם נכנס למצב השכרות במטרה לביצוע העבירה.

18. יואב מכהן כוועד בית בבניין הרשום כבית משותף של 5 בעלי דירות. יואב מצוי **בסכסוך** מול 3 בעלי דירות בבניין – יוסף, ירון ואורית – שלטענתו אינם מקפידים על השקט בשעות המנוחה. 3 בעלי הדירות התאגדו ושיגרו ליואב **מכתב** חריף שבו הוא מואשם כי הוא הנוכל הגדול ביותר במדינה הגונב באופן שיטתי מקופת ועד הבית. יומיים לאחר שליחת המכתב התחרטה אורית על המכתב וביקשה את סליחתו של יואב בהודעת ווטסאפ אישית ליואב, תוך שהיא חוזרת בה מהדברים. שבוע לאחר שליחת המכתב מת יואב משבץ מוחי. בנו של יואב מעוניין להגיש תביעה כספית בגין לשון הרע נגד אורית, ירון ויוסף. מה הדין?

- א. בנו של יואב לא יוכל להגיש תביעת לשון הרע רק משום שאביו נפטר זה מכבר.
- ב. **בנו של יואב יוכל להגיש תביעת לשון הרע נגד אורית, יוסף וירון.**
- ג. בנו של יואב לא יוכל להגיש תביעת לשון הרע נגד אורית, יוסף וירון.
- ד. בנו של יואב יוכל להגיש תביעת לשון הרע נגד יוסף וירון, אך לא נגד אורית.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 2 לחוק איסור לשון הרע.

2. פרסום מהו

(א) פרסום, לענין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות –

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע.

יישום:

מנתוני השאלה עולה כי המילה "נוכל" נכללה בתוך המכתב אשר שוגר ליואב והיה מיועד רק לו. ראו כי אין אדם יכול לצפות כי האדם היה צפוי למות וכי יורשיו יחשפו למכתב. לאור האמור, המכתב שוגר ליואב בלבד, ולכן אין בכך "פרסום".

הרחבה: לצורך הקמת עילה יש לקיים שני יסודות: עלול לפגוע (תוכן) בצירוף פרסום.

19. בתחילת שנת 2013 נכרתו **שני חוזים** בין ראובן לשמעון ולפיהם מכר ראובן לשמעון שני נכסי מקרקעין- האחד בחיפה והשני בירושלים. על פי החוזים היה על ראובן להעביר את הבעלות בשני הנכסים לשמעון עד ליום 1.9.2013. שמעון עמד בכל התחייבויותיו על פי החוזים, אך ראובן הפר את שני החוזים, ולפיכך נתבע על ידי שמעון. בנוגע לנכס בחיפה תבע שמעון את אכיפת החוזה והעברת הנכס לבעלותו. באשר לנכס בירושלים, שמעון אינו מעוניין עוד לקבלו לבעלותו, והוא תובע אך ורק את השבת הכסף ששילם ופיצויים בגין הפרת החוזה על ידי ראובן. שתי התביעות הוגשו **ביום 1.1.2024**. ראובן טוען שיש לדחות את שתי התביעות על הסף עקב התיישנותן. מה הדין?

- א. ראובן צודק בטענתו לגבי שתי התביעות.
- ב. ראובן אינו צודק בטענתו לגבי אף אחת מהתביעות.
- ג. ראובן צודק בטענתו לגבי התביעה הנוגעת לנכס בחיפה ואינו צודק לגבי התביעה הנוגעת לנכס בירושלים.
- ד. ראובן אינו צודק בטענתו לגבי התביעה הנוגעת לנכס בחיפה וצודק לגבי התביעה לנכס בירושלים.

תשובה נכונה: ד' \ חלופה ב התקבלה כחלופה נוספת חקיקה: ס' 5 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958; פסיקה: ע"א 3260-11 רחל ברכה, משרד עורכי דין נ' אפריקה ישראל להשקעות בע"מ 5. הזמן להתיישנות התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא – (1) בשאינו מקרקעין – <u>שבע שנים</u>; (2) במקרקעין – <u>חמש עשרה שנה</u>; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) – <u>עשרים וחמש שנה</u>. ע"א 3260-11 רחל ברכה, משרד עורכי דין נ' אפריקה ישראל להשקעות בע"מ, בתמצית: רק תביעה למימוש זכות (או טובת הנאה) חפצית "בקרקע" (בין אם היא מנויה במפורש כזכות קניינית בחוק המקרקעין, או טעונה רישום לפי החוק האמור, ובין אם לאו) ולקבלת סעד הנוגע לקרקע מסוימת, שבעקבותיו יחול שינוי במצב הזכויות הקנייניות בקרקע הנדונה, או בחזקה עליה – תיחשב כ"תביעה במקרקעין" לעניין חוק ההתיישנות. לעומת זאת, תביעה לקבלת סעד כספי גרידא, או למימושה של זכות אובליגטורית בלבד "על המקרקעין", או "בקשר למקרקעין", היינו: תביעה שנועדה לאכוף על אדם ספציפי קיום זכות אישית הקשורה בשימוש במקרקעין, או לקבלת סעד כספי הנובע כתוצאה מהפרת התחייבות כאמור – כגון: תביעה לקבלת פיצויים או השבה – תיחשב, ככלל, כתביעה "בשאינו מקרקעין". הטעם לדבר הינו כי עניינה של תביעה כאמור הוא, הלכה למעשה, דרישה לקבלת זכויות שדין כדן מיטלטלין על פי הוראת סעיף 13(א) לחוק המיטלטלין. יישום: מנתוני האירוע עולה כי נכרתו שני חוזים. מועד הגשת התביעה: 2024 - 2013 = 11 שנים. ראשית, עלינו להבין מה מבקשים בכל חוזה שהופר: חיפה – אכיפת הסכם מכר במקרקעין (בעלות). ירושלים – השבה ופיצויים (כסף). בהתאם לסעיף 5 לחוק ההתיישנות, תקופת ההתיישנות היא 7 שנים – לא במקרקעין, ו-15 שנים במקרקעין לא מוסדרים או 25 שנים במקרקעין מוסדרים. כדי לקבוע את תקופת ההתיישנות, עלינו להחליט האם מדובר בעניין שבמקרקעין או לא. בהתאם לפסק הדין וכן לנלמד בשיעור סמכויות (סד"א), אכיפת הסכם מכר במקרקעין הוא סעד במקרקעין לבעלות, ולכן מדובר בעניין שבמקרקעין (ולכן הסעד לנכס בחיפה טרם התיישן). לעומת זאת, הסעד הנדרש בנכס בירושלים הוא השבה ופיצויים, ומשכך אין מדובר בעניין שבמקרקעין (כסף, לא מקרקעין ולכן התיישן).

20. ראובן נהג ברכבו כשהוא שיכור ופגע בשמעון, רוכב אופניים מקצועי. רכבו של ראובן נפגע בתאונה, וכן אופני הספורט היקרים של שמעון שנהרסו כליל. למרבה המזל ראובן ושמעון עצמם לא נפגעו בגופם בתאונה. ראובן ידע שלאור העובדה שנהג בהיותו שיכור הוא אינו מכוסה בביטוח המקיף שלו, ולפיכך הגיש לחברת הביטוח שלו דיווח שקרי על התאונה וטען שהנזק שנגרם לרכבו נגרם מהתנגשות הרכב בעמוד במהלך כניסה לחניה צרה בין שני עמודים. חברת הביטוח שילמה לראובן את נזקיו. כמה חודשים מאוחר יותר תבע שמעון את ראובן ואת חברת הביטוח של ראובן בגין הנזק של אופניו. חברת הביטוח מסרבת לשלם לשמעון.
מה הדין?

- א. לשמעון אין כל יריבות משפטית עם חברת הביטוח של ראובן, ולפיכך דין חברת הביטוח של ראובן להימחק מהתובענה.
- ב. על שמעון לקבל תחילה פסק דין נגד ראובן שקובע שראובן אחראי לפצותו בגין נזקיו, ורק לאחר מכן יוכל להגיש תביעה נגד חברת הביטוח של ראובן.
- ג. לשמעון קיימת יריבות משפטית ישירה עם חברת הביטוח של ראובן, שמעון הינו תם לב, ולפיכך על חברת הביטוח של ראובן לפצותו בגין נזקיו.
- ד. אף שלשמעון קיימת יריבות משפטית ישירה עם חברת הביטוח של ראובן, לאור העובדה שראובן שיקר לחברת הביטוח צודקת חברת הביטוח בסירובה לשלם לשמעון את נזקיו.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: סעיפים 25, 68 לחוק חוזה ביטוח ; **פסיקה:** רע"א 1219-18 שי פרץ נ' שלמה חברה לביטוח בע"מ.

25. מרמה בתביעת תגמולים

הופרה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב), או שנעשה דבר כאמור בסעיף 24(ב), או שהמבוטח או המוטב מסרו למבטח עובדות כוזבות, או שהעלימו ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה – **פטור המבטח מחובתו**.

68. מעמד הצד השלישי

בביטוח אחריות רשאי המבטח – ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא – לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו ; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

רע"א 1219-18 שי פרץ נ' שלמה חברה לביטוח בע"מ, בתמצית:

סעיף 25 לחוק חוזה הביטוח, קובע כי מסירת עובדות כוזבות למבטח על-ידי המבוטח בכוונת מרמה, פוטרת את המבטח מחובתו. ביהמ"ש העליון קובע הלכה (ברוב דעות) כי הפטור הנ"ל לו זכאית המבטחת ביחסים בינה לבין המבוטח בביטוח אחריות, חל גם ביחסים בינה לבין צד ג' (הנפגע) תם לב, באופן השולל ממנו תגמולי ביטוח.

יישום:

שימו לב כי מדובר בתאונת דרכים עם נזק פח ולא נגרם נזק גוף לכן, התביעה לא תוגש מתוקף חוק הפל"ד. היות ומדובר בנזק רכושי כתוצאה מתאונת דרכים, הרי כי יש לתבוע בהתאם לחוק חוזה הביטוח מתוך פוליסת הביטוח המקיף. בהתאם לסעיף 25 ראובן נתן עובדות כוזבות וקיבל כספים. הפסיקה החילה על סעיף 25 את הפרשנות המובעת מסעיף 68 לחוק בו למבטחת תעמוד הזכות לטעון לצד ג' (הנפגע) באופן זהה למבוטח שלה.

21. הדס הורשעה בבית דין צבאי בעבירה שאינה צבאית והוטל עליה עונש של שנת מאסר על תנאי למשך **שנתיים** שלא תעבור על עבירת רכוש. כעבור שנה וחודשיים, כחודש לאחר שחרורה מהצבא, הורשעה הדס בעבירת גניבה. בית משפט השלום ציווה, מהטעמים שנרשמו, להאריך את תקופת התנאי למשך שנתיים נוספות. כעבור שנתיים וחצי מיום מתן פסק דינו של בית משפט השלום, ביצעה הדס עבירת גניבה נוספת והורשעה בגינה. מה הדין?

- א. בית משפט השלום רשאי להורות בגזר הדין כל העונש על עבירת הגניבה הנוספת יהיה, כולו או מקצתו, על תנאי.
- ב. בית משפט השלום רשאי, מטעמים שיירשמו להאריך את תקופת המאסר על תנאי לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות העניין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.
- ג. בית משפט השלום רשאי, מטעמים שיירשמו, להאריך את תקופת המאסר על תנאי לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות העניין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.
- ד. **בית משפט השלום יצווה להפעיל את עונש המאסר על תנאי.**

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: סעיפים 52 – 57 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

57. מאסר על תנאי שהטיל בית דין צבאי

לענין סעיפים 54 עד 56 דינו של עונש מאסר על תנאי שהטיל בית דין צבאי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, כדין עונש מאסר על תנאי שהטיל בית משפט, **זולת** אם סבר בית המשפט שהרשיע בשל העבירה הנוספת, שהעבירה שעליה הטיל בית הדין הצבאי את עונש המאסר על תנאי היתה עבירה צבאית כמשמעותה באותו חוק.

52. מאסר על תנאי

(א) הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא להורות בגזר הדין שהעונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי.

(ב) מי שנידון למאסר על תנאי לא ישא את ענשו אלא אם עבר - תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו ושללא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים (להלן - תקופת התנאי) - אחת העבירות שנקבעו בגזר הדין והורשע בשל עבירה כזאת (להלן - עבירה נוספת) תוך תקופת התנאי או לאחריה.

(ד) קביעת העבירות לפי סעיף קטן (ב) יכול שתהיה בציון סוג של עבירות או בפירוט עבירות מסויימות, אם דרך תיאורן ואם דרך אזכור הוראות חוק; אוזכרה הוראת חוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

55. הפעלתו של מאסר על תנאי

(א) מי שנידון למאסר על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת, יצווה בית המשפט על הפעלת המאסר על תנאי.

(ב) בצו לפי סעיף קטן (א) רשאי בית המשפט להורות שהפעלת המאסר על תנאי תהיה בכפוף לתוצאות הערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת.

(ג) צו לפי סעיף זה יינתן מאת בית המשפט שהרשיע את הנידון בשל העבירה הנוספת, והוא יכול להינתן מאת כל שופט של אותו בית משפט.

56. הארכת תקופת התנאי

(א) בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת **שלא תעלה על שנתיים**, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.

(ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של הנאשם בשל עבירה נוספת.

יישום:

בפתח תברים, ראו ס' 57 לחוק, דין צבאי כדין בית משפט לעניין מאסר על תנאי. מנתוני האירוע עולה כי הדס עברה עבירה שאינה עבירת צבאי, הורשעה בבית הדין הצבאי למאסר על תנאי, תקופת התנאי שנתיים (בהתאם לס' 52 לחוק) (להלן: **הרשעה ראשונה**). לאחר

שחרורה מהצבא, עברה בתוך תקופת התנאי עבירת גניבה, בית המשפט הרשיע אותה ומטעמים שנרשמו האריך את תקופת התנאי מההרשעה הראשונה (בהתאם לס' 56 לחוק) (להלן: **הרשעה שניה**).

לאור האמור לעיל, בעניין ההרשעה השלישית יצווה בית המשפט על הפעלת התנאי. בנוסף, ראו כי הארכת התנאי השניה לשנתיים תתווסף לאחר סיום המאסר על תנאי של התקופה הראשונה סדר נשיאת העונשים במאסר על תנאי הכלל הוא מצטבר אלא אם בית המשפט אמר אחרת.

22. אורי רכש בתום לב ובתמורה מקרקעין מאת כונס נכסים במסגרת הליך הוצאה לפועל, ומכר המקרקעין אושר על ידי רשם ההוצאה לפועל. עם זאת, המקרקעין טרם נרשמו על שמו של אורי בפנקסי המקרקעין. דני, הבעלים הרשום של המקרקעין, טען שהליך ההוצאה לפועל נגדו נפתח במרמה, וטענתו זו התקבלה כאמירה נכונה מבחינה עובדתית. עתה נדרש בית המשפט המחוזי למשמעות הקניינית של האירוע. מה הדין?

- א. משעה שהמקרקעין נמכרו על ידי רשם ההוצאה לפועל עוברת הבעלות לאורי מהמועד שבו אישר רשם ההוצאה לפועל את המכר, וזכותו הקניינית של אורי גוברת על זכותו הקניינית של דני.
- ב. משעה שהמקרקעין נמכרו על ידי רשם ההוצאה לפועל עוברת הבעלות לאורי מהמועד שבו אישר רשם ההוצאה לפועל את המכר, אך גם לדני נותרו זכויות במקרקעין ותירשם על המקרקעין הערת אזהרה לזכותו של דני.
- ג. אף שהמקרקעין נמכרו על ידי רשם ההוצאה לפועל ויועברו לבעלות אורי, תהיה לדני זכות לקבלת השבה מאורי עד גובה שווי המקרקעין מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט.
- ד. אף שהמקרקעין נמכרו על ידי רשם ההוצאה לפועל, זכות של דני ביחס למקרקעין גוברת, שכן זכותו של אורי לא נרשמה בפנקסי המקרקעין.

תשובה נכונה: ד'
חקיקה: ס' 34 לחוק המכר, התשכ"ח-1968; **פסיקה:** ע"א 3086-22 פרץ סבן נ' סם אייסוי

34א. מכירה על ידי רשות

נמכר נכס על ידי בית משפט, לשכת הוצאה לפועל או רשות אחרת על פי דין, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס, חוץ מזכות שלפי תנאי המכירה אינה מתבטלת ומזכות שאינה משמשת ערובה לחיוב כספי.

ע"א 3086-22 פרץ סבן נ' סם אייסוי, תמצית ההלכה:
בימ"ש פסק כי תקנת השוק המעוגנת בסעיף 34 לחוק המכר, דורשת מקונה מקרקעין בהליך הוצאה לפועל, המבקש להיבנות ממנה ולגבור על מי שהתברר לימים כבעלים המקורי, לשכלל את קניינו באמצעות רישום זכותו במרשם המקרקעין.

יישום:

על פי פסק הדין, בית המשפט קובע כי כל עוד המקרקעין לא נרשמו, זכותו של הרוכש לא תגבר על זכותו של הבעלים המקורי. כלומר, זכותו של הרוכש נשארת כזכות חוזית/מעין קניינית, היות ועסקה במקרקעין מסתיימת ברישום. במקרה דנן, זכותו של הרוכש, על אף היותה זכות חוזית/מעין קניינית, איננה גוברת על זכותו הקניינית של דני (הבעלים), לו יש זיקה ספציפית למקרקעין.

23. לפני 7.5 שנים רכש זיו מדני בתום לב ובתמורה זכות בעלות במקרקעין שאינם מוסדרים, לאחר שווידא בפנקסי המקרקעין (פנקס השטרות) כי זכותו של דני רשומה. זכותו של זיו נרשמה בפנקסי המקרקעין בעודו תם לב. לאחר הרישום פנה משה לזיו וטען בפניו כי המקרקעין נגנבו ממנו על ידי דני במרמה, וכי המקרקעין שייכים לו (למשה).
הניחו כי טענה זו של משה היא אמת, מה הדין?

- א. זכותו של זיו במקרקעין תיוותר בעינה מכוח תקנת השוק במקרקעין, למרות המרמה.
- ב. זכותו של זיו במקרקעין תיוותר בעינה לנוכח התיישנות תביעתו של משה.
- ג. **זכותו של זיו במקרקעין לא מוגנת מכוח תקנת השוק במקרקעין.**
- ד. על פי העובדות המתוארות לא ניתן לדעת אם חלה על המקרה תקנת השוק, ובית המשפט יכריע בשאלת הבעלות.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 10 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.

10. רכישה בתום לב

מי שרכש זכות במקרקעין מוסדרים בתמורה ובהסתמך בתום-לב על הרישום, יהא כוחה של זכותו יפה אף אם הרישום לא היה נכון.

יישום:

סעיף 10 לחוק מקנה הגנה (תקנת השוק במקרקעין) רק לרכישה בתום לב ובתמורה – ורק במקרקעין מוסדרים. היות ומנתוני האירוע עולה כי המקרקעין אינם מוסדרים, הרי שההגנה לא חלה בענייננו.

24. עו"ד יוסי הורשע במסגרת חיי האישיים, ולא במסגרת עיסוקו כעורך דין, בעבירת תכנון ובנייה. במסגרת הדיון בתיק התכנון והבנייה ציין בית המשפט כי עו"ד יוסי לא גילה מידע עובדתי רלוונטי לבית המשפט. ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין במחוז תל אביב הגישה קובלנה נגד עו"ד יוסי בגין איסור הטעיה, עבירה לפי כלל 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986. יוסי טוען כי יש לזכותו מהעבירה שיוחסה לו, שכן אין להעמיד לדין משמעותי עו"ד על דברים הנוגעים באופן מובהק לחיי האישיים, וממילא אי-הבאתה של ראיה לבית המשפט אינה מהווה עבירה של איסור הטעיה. מה הדין?

- א. יוסי טועה בטענה כי לא ניתן להעמיד עורך דין לדין משמעותי בלשכת עורכי הדין על מעשים הנוגעים לחיי האישיים, אשר אינם נוגעים לעיסוקו כעורך הדין. יוסי טועה בטענתו שאי-הבאת ראיה אינה מהווה עבירה של איסור הטעיה.
- ב. יוסי צודק בטענה כי לא ניתן להעמיד עורך דין לדין משמעותי בלשכת עורכי הדין על מעשים הנוגעים לחיי האישיים, אשר אינם נוגעים לעיסוקו כעורך הדין. יוסי צודק בטענתו שאי-הבאת ראיה אינה מהווה עבירה של איסור הטעיה.
- ג. יוסי צודק בטענה כי לא ניתן להעמיד עורך דין לדין משמעותי בלשכת עורכי הדין על מעשים הנוגעים לחיי האישיים, אשר אינם נוגעים לעיסוקו כעורך הדין. יוסי טועה בטענתו שאי-הבאת ראיה אינה מהווה עבירה של איסור הטעיה.
- ד. יוסי טועה בטענה כי לא ניתן להעמיד עורך דין לדין משמעותי בלשכת עורכי הדין על מעשים הנוגעים לחיי האישיים, אשר אינם נוגעים לעיסוקו כעורך הדין. יוסי צודק בטענתו שאי-הבאת ראיה אינה מהווה עבירה של איסור הטעיה.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: ס' 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986; **פסיקה:** בר"ש 9951-16 עו"ד משה גרין נ' לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב.

34. איסור הטעיה

(א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית ביודעו שאינה נכונה.
(ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.

בר"ש 16-9951 עו"ד משה גרין נ' לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב, בתמצית:
כלל 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), במחדל. כפי שהסביר פרופ' פלר, מקום שקיימות חובות לפעול שכל יעודן הוא למנוע פגיעה באינטרס החברתי המוגן ע"י איסור עבירה פלילית, עשויה עבירה זו להתבצע גם במחדל. כלל 34 מקים חובה שלא להטעות את ביהמ"ש. חובה זו משרתת את תכליתם הכללית של דיני המשמעת לשמור על כבוד המקצוע ועל תפקודה התקין של מערכת המשפט, ומקדמת את ערכי גילוי האמת וטוהר ההליך השיפוטי. דומה כי כל הפרה של חובה זו – אם במעשה ואם במחדל – תמלא אחר היסוד העובדתי של העבירה בנוסף, הזכיר בית המשפט פסיקה ישנה כי אין מניעה להחיל את הדין המשמעותי על התנהגות או מעשה מחייב האישיים של עורך הדין מטעמי שמירת כבוד המקצוע.

יישום:

במקרה דנן מדובר בהליך שהתנהל ברשות התכנון והבניה, עו"ד יוסי לא הביא לידי בית המשפט מידע עובדתי רלוונטי. ראו כי ענייני תכנון ובניה הם בעלי אינטרס ציבורי, לכן בהתאם לפסיקה המצורפת ניתן להחיל את איסור ההטעה במחדל בסי' 34 לכללי האתיקה. בנוסף, ניתן להחיל מעשים מחייב האישיים בכללי המשמעת (מטעמי כבוד המקצוע).

25. דן כרת הסכם עקב הטעה שבוצעה על ידי צד ג', שלא מטעם הצד השני להסכם. דן תבע את ביטול ההסכם בעילה של הטעה מה הדין?

- מוקנית לדן הזכות לבטל את ההסכם.
- לא מוקנית לדן הזכות לבטל את ההסכם.
- מוקנית לדן הזכות לבטל את ההסכם אלא אם כן מדובר בהסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין.
- מוקנית לדן הזכות לבטל את ההסכם אם צד ג' הודה בהטעה.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: ס' 15 חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973; **פסיקה:** רע"א 3625-23 עמותת אגודת ישיבת מדרשת פורת יוסף ירושלים נ' משה אחיעם

15. הטעה

מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעה" – לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.

רע"א 3625-23 עמותת אגודת ישיבת מדרשת פורת יוסף ירושלים נ' משה אחיעם, הלכה בתמצית:

מקום בו פלוני כרת הסכם עקב הטעה, כפייה או עושק אשר **בוצעו ע"י צד ג', שלא מטעם הצד השני להסכם, לא מוקנית לפלוני הזכות לבטלו**. ואם כך הוא לגבי ביטולו של כל הסכם, ודאי שכך הוא ביחס לביטול הסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין.

יישום:

ניתן להשיב על שאלה זו גם בהיעדר פסק הדין, שכן סעיף החוק מעמיד תנאי להחלתו לקשר סיבתי בין ההטעה, הכפייה או העושק לבין המבצע, שהינו הצד השני או אחר מטעמו. מאחר ונתון כי מדובר בצד ג', הרי שאין תחולה לסעיף.

בהמשך, פסק הדין הרחיב כי ככל שמדובר במצב בו ההסכם נוצר על ידי צד ג' שאינו מטעמו של הצד שכנגד להסכם, אין לצד שכנגד זכות לבטל את ההסכם.

26. נדב ונעם, בעלי עסק לא חוקי, החליטו להלבין את כספם בבנק בניגוד לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. לאחר שלב ההכנה של העברת הכספים, אך טרם שהשלימו את מעשה העבירה, נודע להם על קיום ביקורת של הרשות להלבנת הון על הבנק, ולפיכך התחרטו ולא ביצעו את תוכניתם.
מה הדין?

- א. **נדב ונעם יישא באחריות פלילית בגין הניסיון לביצוע העבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, וכן אפשר שיישאו בעבירה מושלמת אחרת שבמעשה.**
ב. נדב ונעם לא יישאו באחריות הפלילית בגין הניסיון לביצוע העבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, שכן חזרו בהם מכוונתם, אך אפשר שיישאו בעבירה מושלמת אחרת שבמעשה.
ג. נדב ונעם לא יישאו בכל אחריות פלילית.
ד. נדב ונעם יישאו באחריות פלילית לעבירות אלא אם כן יביעו חרטה כנה רגשית ומוסרית.

תשובה נכונה: א'

חקיקה: ס' 28 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; פסיקה: ע"פ 5767-14 פלוני נ' מדינת ישראל 28. פטור עקב חרטה

מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

ע"פ 5767-14 פלוני נ' מדינת ישראל, הלכה בתמצית:

על מנת לעמוד בתנאי היסוד הנפשי של פטור עקב חרטה, על העושה לחזור חזרה מלאה מכוונתו להשלים את העבירה, מיוזמתו וללא השפעה של גורמים חיצוניים. על מנת לעמוד בתנאי היסוד העובדתי, על העושה לחדול מהשלמת המעשה (כל עוד לא הושלם) או לנקוט צעדים מהותיים אשר מסוגלים בדרך כלל למנוע את התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה.

מתוך פסק הדין – פטור זה חל על מצבים בהם העבריין "מחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות..." (סעיף 28 לחוק העונשין). נדרש כי יחזור חזרה מלאה מכוונתו לבצע את העבירה מיוזמתו, "מחפץ נפשו בלבד" וללא השפעה של גורמים חיצוניים. "ויוזכר, כי במקרים שבהם החזרה מהכוונה להשלים את העבירה נובעת מנסיבות חיצוניות – כמו למשל אם העושה ראה ניידת משטרה – התנאי של 'מחפץ נפשו בלבד' לא יתקיים ולפיכך לא יוענק הפטור עקב חרטה."

יישום:

שאלה הניתנת לפתרון ללא הפסיקה הנלווית. קבלת פטור מאחריות פלילית ספציפית בעבירת ניסיון מותנית בדרישה ברורה לחרטה מחפץ נפשו של העושה ללא שום השפעה חיצונית. כמובן, שאם העושה ביצע עבירה מושלמת אחרת, יהא הוא אחראי לה. (דוגמה נוספת לדוגמה שנתתי בשיעור – פרצתי לבית במטרה לשרוף את הבית ואז ראיתי תמונה של מישהי מבוגרת, התחרטתי מהר ולא ביצעתי את השריפה, אך למרות זאת ביצעתי התפרצות באופן מלא ועל עבירה זו כן אחוב באחריות פלילית).

בענייננו, המבצעים חדלו מביצוע בשל הביקורת שערכה הרשות לניירות ערך ולכן יישאו באחריות, כך גם לעניין כל עבירה נוספת שנעברה לשם ביצוע שלבי ההכנה טרם הביצוע.

27. איזה מבין ההיגדים הבאים מבטא באופן **הנכון ביותר** את ההלכה בדבר ביקורת שיפוטית של בית המשפט הגבוה לצדק על החלטות של רשויות תביעה שלא להעמיד אדם לדין פלילי?

- הביקורת השיפוטית היא כמו בנוגע לכל החלטה מינהלית של רשות.
- הביקורת השיפוטית מצומצמת למקרים חריגים ונדירים, ומצומצמת אף יותר כאשר ההחלטה נובעת מהערכת דיות הראיות.**
- הביקורת השיפוטית מצומצמת למקרים חריגים ונדירים, אך רחבה יותר כאשר ההחלטה נובעת מהערכת דיות הראיות.
- עניין זה אינו נתון לביקורת שיפוטית. הדרך לתקיפת החלטה מסוג זה היא רק בערר בהתאם להוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: ס' 15 לחוק יסוד: השפיטה ; **פסיקה:** בג"ץ 9443-16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה

ס' 15 לחוק יסוד: השפיטה (תתי סעיפים רלוונטיים)

(ג) בית המשפט העליון ישוב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בעניינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.

(ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק –

(2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקידיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין – להימנע מלפעול;

בג"ץ 9443-16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה, הלכה בתמצית:
התערבות בג"ץ תהא על בסיס שתי עילות: העדר תשתית ראייתית מספקת = דיות הראיות והעדר עניין לציבור. אשר להעדר תשתית ראייתית מספקת, הלכה היא כי כאשר עסקינן בהליך המבקש להשיג על החלטה לסגור תיק פלילי נגד חשוד, בעילה שעניינה דיות הראיות, קרי: החלטה המתבססת על האופן שבו העריכה התביעה את קיומה של "אפשרות סבירה להרשעה" כעולה מחומר הראיות בתיק, היקף הביקורת השיפוטית על החלטות רשויות התביעה מצומצם אף יותר מההיקף הצר ממילא של התערבות בג"ץ בהחלטות רשויות התביעה לעניין ניהול הליכים פליליים.
במקרה זה לא קמה עילה להתערב בהחלטה שלא להעמיד את תל-צור לדין מחמת העדר ראיות מספיקות, המשמיעה כי פרקליט המדינה סבור כי אין סיכוי סביר להרשעה.

יישום:

ביקורת בגין החלטה של רשות לסגור תיק פלילי לאחר שהעריכה, על בסיס מכלול הראיות ואפשרות סבירה להרשעה, כי יש מקום לסגור אותו. ביקורת כזו של בג"ץ שמורה למקרים חריגים ולביקורת שיפוטית מצומצמת, וביחס לדיות הראיות מצומצמת עוד יותר.

28. משפחת שמחוני היא משפחה מבוססת המחזיקה דירה בבעלותה. כמתנת בר מצווה מבקשים בני הזוג לרכוש במתנה דירה לבנם הקטן דניאל שהגיע לגיל מצוות, ולרשום אותה על שמן בלשכת רישום המקרקעין. מה הדין?

- על ההורים לשלם מס רכישה לפי בעלות בדירה נוספת. העסקה אינה טעונה אישור בית משפט.
- על ההורים לשלם מס רכישה לפי בעלות בדירה יחידה. העסקה טעונה אישור בית משפט.
- על ההורים לשלם מס רכישה לפי בעלות בדירה נוספת. העסקה טעונה אישור בית המשפט.**
- על ההורים לשלם מס רכישה מופחת לאור העובדה שהדירה נרכשת עבור קטין. העסקה טעונה אישור בית משפט.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 9 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963 ו- ס' 20 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

20. פעולות טעונות אישור בית המשפט

ואלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישרן מראש:
(1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של **דירה**;
(2) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;
(3) נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין;
(4) נתינת ערבות;
(5) פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרובי הוריו, **זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין**.

מס רכישה (תיקון מס' 5) תשל"ה-1974 (תיקון מס' 8) תש"ס-1980 (תיקון מס' 69) תשע"א-2011

9. (א) במכירת זכות במקרקעין יהא הרוכש חייב במס רכישת מקרקעין (להלן – מס רכישה); מס הרכישה יהיה בשיעור משווי המכירה או בסכום קבוע, לפי סוג המכירה או המקרקעין, הכל כפי שיקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, ובלבד שלגבי מכירת זכות במקרקעין לרוכש הנמנה עם קבוצת רכישה לגבי נכס שאינו דירת מגורים יהא שווי המכירה – שווי המכירה של הנכס הבנוי שאינו דירת מגורים.

יישום:

ראו כי בהתאם לחוק מיסוי מקרקעין, הרי כי ההורים הם אלה שרוכשים את הדירה עבור הקטין, והם אלה שרוצים להעביר לו מתנה, לכן ישלמו מס רכישה כדין. בהתאם לחוק האפוטרופסות ס' 20 (1) הינו ספציפי בעניין העברת דירה, נדרש אישור של בית המשפט מראש מאחר וההורים לא מוסמכים לייצג קטין בעניינים אלו.

29. איזה מהמשפטים הבאים הוא הנכון ביותר לגבי הגנות מפני אחריות פלילית של הכורח, הצורך וההגנה העצמית?

- בהגנת הכורח והצורך נדרשת מידתיות, בהגנה העצמית נדרשת סבירות ומידתיות.
- בהגנת הכורח נדרשת מידתיות, בהגנות הצורך וההגנה העצמית נדרשת סבירות.
- בכל ההגנות הנזכרות לעיל נדרשות סבירות ומידתיות.**
- בהגנת הצורך נדרשת מידתיות, בהגנות הכורח וההגנה העצמית נדרשות סבירות ומידתיות.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: סעיפים 34, 34א, 34ב, 34טז לחוק העונשין, התשל"ז-1977; **פסיקה:** ע"פ 6392-07 מדינת ישראל נ' שמואל יחזקאל

34. הגנה עצמית

לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

34א. צורך

לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא היתה לו דרך אחרת אלא לעשותו.

34ב. כורח

לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנצטוו לעשותו תוך איום שנשקפה ממנו סכנה מוחשית של פגיעה חמורה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ושאוּנוס היה לעשותו עקב כך.

34טז. חריגה מן הסביר

הוראות סעיפים 34, ו-34 יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

ע"פ 6392-07 מדינת ישראל נ' שמואל יחזקאל

שלושת הסייגים לאחריות הפלילית החלים על המשיב (צידוק, צורך והגנה עצמית), **מחייבים** (במישרין או בעקיפין) **סבירות ומידתיות**. ניתן איפוא לקבוע כי אם עמדו בפני המשיב אפשרויות שפגיעתן קלה יותר, הייתה עליו חובה לנקוט בהן, ואם לא עמד בחובה זו, ייתכן שלא היה זכאי ליהנות מתחולת הסייגים לאחריות הפלילית.

יישום:

ראו כי בין כל הסייגים לאחריות פלילי דלעיל, נדרש סבירות ומידתיות, ראו כי הרציונל הינו להביא לסיום הסכנה במיידיות באופן סביר ופרופורציונאלי אחרת ייחשב העושה בהמשיכו להתנהגות פסולה כך שיאבד את ההגנה.

30. איזה מבין המשפטים הבאים נכון לגבי התקיימות הגנת הטעות במצב המשפטי?

- ההגנה מתקיימת כשהטעות הייתה כנה ונעשתה בתום לב, ורק כאשר קיימת מניעה אובייקטיבית מוחלטת לדעת את הדין לאחר נקיטת כל האמצעים האפשריים.
- ההגנה מתקיימת כשהטעות הייתה כנה ונעשתה בתום לב, וכאשר קיימת מניעה סובייקטיבית לדעת את הדין לאחר נקיטת כל האמצעים האפשריים.
- ההגנה מתקיימת כשהטעות הייתה כנה ונעשתה בתום לב, ורק כאשר קיימת מניעה אובייקטיבית מוחלטת לדעת את הדין לאחר נקיטת אמצעים סבירים בנסיבות המקרה.
- ההגנה מתקיימת כשהטעות הייתה כנה ונעשתה בתום לב, וכאשר קיימת מניעה לדעת את הדין לאחר נקיטת אמצעים סבירים בנסיבות המקרה.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: ס' 34 לוחק העונשין, התשל"ז-1977; **פסיקה:** ע"פ 845-02 מדינת ישראל נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית לי.

34טי. טעות במצב משפטי

לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו של האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.

ע"פ 845-02 מדינת ישראל נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית לי, הלכה

בתמצית:

לפי ס' 34יט, יש להביא בחשבון את הנתונים הבאים: על הייעוץ המשפטי להתבסס על מלוא התשתית העובדתית הרלוונטית; על אדם המבקש לקבל חו"ד לפנות לעו"ד בעל מומחיות בתחום; על העצה המשפטית להיות רצינית על פניה; מן הראוי שבד"כ תהא חווה"ד בכתב; חווה"ד תהיה בעלת ערך רק אם נקט הנאשם באמצעי האמור לבירור הדין בהיעדר אמצעים אחרים מתאימים יותר. אמות המידה הנ"ל אינן מהוות רשימה סגורה. כ"כ ע"מ ליהנות מההגנה בהסתמך על עצת עו"ד, צריך שההסתמכות תיעשה בתום-לב.

יישום:

דרישת ההגנה הנדרשת לסייג דנן הינה טעות כנה שנעשתה בתום לב, ראו כי לדוגמה בעל עסק מקבל ייעוץ מעורך דין, יוכל לעמוד בתנאי הסייג. כאמור לעיל יש תנאים לכנות ותום לב של המבקש (בעל העסק). ראו כי היה בעל העסק מודע לכך כי עורך הדין התמחותו הינה בגביית חובות ובעל העסק ידע זאת אך פנה אליו בעניינים מסחריים אין הדבר משקף תום לב וכנות, היות וידע כי אותו בעל המקצוע אינו מומחה לתחום. בנוסף, כאשר קיימת הסדרה רגולטורית וניתן לפנות לרשות מסוימת להתייעצות ובעל העסק פנה לייעוץ אחר הרי כי אין המדובר בכנות ותום לב.

31. בית המשפט הגיע למסקנה כי מבצע העבירה אינו נושא באחריות פלילית לעבירה מחמת אי-שפיות הדעת.
מה הדין?

- א. המבצע אינו זכאי ואינו מורשע.
- ב. המבצע הוא לאו בר עונשין.
- ג. המבצע זכאי לענישה מופחתת.
- ד. **המבצע זכאי.**

תשובה נכונה: ד'
חקיקה: 34 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; **פסיקה:** רע"פ 2675-13 מדינת ישראל נ' רן רפאל וחנן.

34 ח. אי שפיות הדעת
לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –
(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
(2) להימנע מעשיית המעשה.

רע"פ 2675-13 מדינת ישראל נ' רן רפאל וחנן, הלכה בתמצית:
ביהמ"ש העליון קובע כי נאשם אשר נקבע לגביו שהוא חוסה תחת הסייג הקבוע בסעיף 34 ח – אי שפיות הדעת, דינו זיכוי מלא.

יישום:
ניתן להשיב על שאלה זו רק מקריאת החוק: כאשר אדם ביצע מעשה בשעה שהיה תחת אי שפיות הדעת, הוא לא יישא באחריות פלילית, כלומר, הוא זכאי.

הפסיקה ברע"פ 2675/13 מדינת ישראל נ' וחנן (3.2.15) (להלן: "הלכת וחנן") קובעת כי התוצאה של סייג אי-שפיות הדעת, בסעיף 34 לחוק העונשין, היא זיכוי, בדומה לסייגים האחרים לאחריות הפלילית (כגון: הגנה עצמית, צורך וכורח).

32. חברת "מרגמית" וחברת "שמרית" הן שותפות בחברת "האצל". חברת מרגמית מחזיקה ב-70% ממניות חברת האצל וחברת שמרית מחזיקה ביתרת הבעלות (30%). בין החברות התעורר סכסוך, ובמסגרתו הגישה חברת מרגמית לבית המשפט תביעה להסרת הקיפוח ומניעתו לנוכח השתלטותה של חברת שמרית על ניהול חברת האצל באופן שפוגע בזכויותיה.
מה הדין?

- א. רק בעלת המיעוט בחברה זכאית להגיש תביעה מכוח עילת הקיפוח, ומשכך וכבר מטעם זה אין בסיס לתביעתה של חברת מרגמית שמחזיקה ברוב המניות בחברת האצל.
- ב. **אין מניעה להגשת תביעה מכוח עילת הקיפוח גם על ידי מי שמחזיק ברוב המניות בחברת האצל.**
- ג. רק משום שחברת האצל מוחזקת על ידי שתי חברות בלבד ומשכך מהווה "מעין שותפות", אין מניעה להגשת תביעה מכוח עילת הקיפוח על ידי בעלת הרוב בחברת האצל.
- ד. רק מי שמחזיק בלא יותר מ-25% מהבעלות בחברה זכאי להגיש תביעה מכוח עילת הקיפוח, ולפיכך אין בסיס לתביעתה של חברת מרגמית שמחזיקה ברוב המניות בחברת האצל.

תשובה נכונה: ב'
חקיקה: ס' 191 לחוק החברות, התשנ"ט-1999; **פסיקה:** ע"א 94-20 טוביה לוסקין נ' גבעות עולם נפט בע"מ
191. הזכות במקרה של קיפוח
(א) התנהל ענין מעניניה של חברה בדרך שיש בה משום קיפוח של בעלי המניות שלה, כולם או חלקם, או שיש חשש מהותי שיתנהל בדרך זו, רשאי בית המשפט, לפי בקשת בעל מניה, לתת

הוראות הנראות לו לשם הסרתו של הקיפוח או מניעתו, ובהן הוראות שלפיהן יתנהלו עניני החברה בעתיד, או הוראות לבעלי המניות בחברה, לפיהן ירכשו הם או החברה כפוף להוראות סעיף 301, מניות ממניותיה.

(ב) הורה בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), יובאו בתקנון החברה ובהחלטותיה השינויים המתחייבים מכך, כפי שיקבע בית המשפט, ויראו שינויים אלה כאילו נתקבלו כדין בידי החברה; עותק מן ההחלטה יישלח לרשם החברות, ואם החברה היא חברה ציבורית - לרשות ניירות ערך. **ע"א 94-20 טוביה לוסקין נ' גבעות עולם נפט**, בתמצית:

פסק הדין, המקבל ערעור והופך את תוצאת פסק הדין של בית המשפט המחוזי, דן במספר סוגיות חשובות הנוגעות להתנהלות חברה המצויה בסכסוך מתמשך בין בעלי מניותיה, להתנהלות כל אחד מקבוצת בעלי המניות – הרוב והמיעוט – ולחובות הדירקטורים בחברה זו.

המקרה בפסק הדין עסק בקבוצת רב וקבוצת מיעוט. הטענה המרכזית שהועלתה מטעם התובעת הייתה כי השותפה (קבוצת לוסקין) פועלת תוך ניגוד עניינים ומתוך אינטרסים זרים, מה שמוביל לפגיעה מהותית בפעילות החברה וכנגזרת – בשותפות.

תמצית קביעות בית המשפט העליון:

דעת הרוב בפסק הדין ניתנה על ידי השופטת ברק-ארז, אליה הצטרפה השופטת וילנר, כנגד דעתו החולקת של השופט סולברג. מבין עיקרי הקביעות עלו גם עניינים נוספים כגון: הענקת שיקול דעת גורף לדירקטור, ריקון מתוכן תפקיד הדח"צים, תוצאות אי-חוקיות של המערכת ההסכמית בחברה וכן קיפוח כלפי הרוב; קיפוח "הדדי".

סעיף 191 לחוק החברות מעניק לבית המשפט סמכות רחבה להעניק סעד לבעלי מניות, לרבות לטובת קבוצת הרוב, אף אם לא מדובר במקרה ה"קלאסי". זאת, בפרט בנסיבות בהן "בעל המאה אינו בעל הדעה". השאלה אם קופחו ציפיות לגיטימיות של בעל דין תיבחן לפי מועד ההתאגדות, אף אם בינתיים השתנה המצב המשפטי. שלילת זכויות יתר מבעל מניות מיעוט, גם אם בעקבות שינוי המצב המשפטי ועל מנת להלוס את דרישות החוק, ואף אם מדובר בזכויות יתר, מקפחת את בעל מניות המיעוט לאור ציפיותיו שלפי ההסכמה המקורית.

סעד להסרת קיפוח עשוי להינתן מכוח שיקול דעתו של בית המשפט, גם אם בעל המניות המקופח לא עתר לקבלתו – והסכמתו לסעד של הפרדות מסויגת.

ובענייננו, גם מסעיף החוק עצמו ניתן ללמוד שאין דרישה ספציפית למי יכול לעמוד על זכות קיפוח. פסק הדין הרחיב במספר סוגיות וביניהן אף הבהיר כי יכול להיווצר מצב המהווה קיפוח, גם אם המקפח הוא המיעוט.

33. בין פלוני לבין חברת נדל"ן נחתם חוזה שכירות ולפיו פלוני שכר חנות במרכז מסחרי למשך 12 חודשים. לטובת הבטחת תשלום דמי השכירות, מסר פלוני לחברת הנדל"ן במועד חתימת חוזה השכירות 12 שיקים עוקבים לכל אחד מחודשי השכירות. בחלוף 4 חודשים ממועד חתימת חוזה השכירות נקלע פלוני לקשיים כלכליים והודיע כי הסיכוי שיעמוד בחיוביו הוא קלוש ולפיכך גם ביטל על דעת עצמו את השיקים שמסר לטובת תשלום דמי השכירות העתידיים. חברת הנדל"ן הגישה נגדו תביעה לפינוי המושכר בטענה כי פלוני הפר את חיוביו באופן יסודי וכי לנוכח התנהלותו הוא גם אינו צפוי לקיים את חיוביו הכספיים לפי חוזה השכירות ולפי דין פלוני מתנגד לפינוי המושכר. מה הדין?

- א. במועד הגשת תביעת הפינוי התגבשה הפרתו היסודית של פלוני לנוכח התנהלותו בדבר ביטול שיקים לטובת תשלום דמי השכירות עתידיים, ומשכך תביעת הפינוי הוגשה כדין ואין מניעה לפינויו של פלוני מהמושכר.
- ב. עילת תביעת הפינוי מתגבשת במועד הגשתה, והיות שפלוני טרם הפר בפועל את חיוביו, הרי שלא ניתן לפנותו מהמושכר ותביעת הפינוי הקדימה את זמנה.
- ג. לא ניתן לפנות את פלוני מהמושכר היות שנקלע לקשיים כלכליים, ומשכך יש להתחשב במצבו ולנהוג כלפיו בתום לב. אם פלוני לא יעמוד בחיוביו הרי שניתן להגיש נגדו תביעה כספית.
- ד. ניתן יהיה להגיש תביעת פינוי, אך בתום חוזה השכירות ולאחר שיתברר כי פלוני אכן לא עמד בכל חיוביו הכספיים.

תשובה נכונה : א'

חקיקה : ס' 17 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 ; **פסיקה :** רע"א 4089-22 אבי חלילי נ' דניאל גמרסני

17. הפרה צפויה

גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צו אכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו.

רע"א 4089-22 אבי חלילי נ' דניאל גמרסני

פסק הדין עסק בשאלה האם איחור בתשלום דמי שכירות (במקרה הנדון, חודשיים) מהווה הפרה יסודית של חוזה.

"יחד עם זאת, עדיין אין בכך כדי לשנות את התוצאה שכן קביעתו של בית המשפט קמא לעניין התגבשותה של הפרה יסודית על דרך של הפרה צפויה, כבר בעת הגשת התביעה, הינה לדעתי מבוססת היטב. לא רק שהמבקש ביטל, עוד קודם להגשת התביעה, את השיקים שמסר לפירעון תשלומים עתידיים (ודי בכך); אלא שאין מחלוקת שהצהיר והבהיר כי אין בדעתו לשלם את מלוא דמי השכירות. ...

הבהרה זו מצדו של התובע היוותה הפרה צפויה אף בלא קשר לכך שלאחר הגשת התביעה אכן נהג המבקש כפי שהצהיר. לבסוף, גם קביעתו של בית המשפט קמא ביחס להפרה בעניין ביצוע הבנייה במושכר ללא היתר, ואי תיקונה לאחר משלוח מכתב ההתראה, בדין יסודה."

יישום :

האירוע במקרה דומה לפרטי פסק הדין המצורף, אשר קובע כי הפרה צפויה לתשלום דמי שכירות מהווה הפרה יסודית המזכה בסעדים. כמו כן, סעיף 17 מבהיר כי "לא יוכל או לא ירצה לקיימו" מקיים את אמירתו של פלוני ו"לא ירצה לקיימו" כוללת ביטול השיקים העוקבים הנותרים לשם קיום החוזה. משכך, חלופה א' היא הנכונה.

34. סיגי, המתגוררת בצפון, התקשרה בהסכם עם ורדה ביום 1.11.2022 ולפיו תשכיר סיגי את המספרה אשר בבעלותה בדימונה לוורדה **במחיר נמוך** ממחיר השוק. בתמורה בעלה של ורדה יבצע שיפוץ נרחב במספרה ללא עלות מיד עם קבלת מפתח למספרה. ביצוע השיפוץ הוגדר כתנאי יסודי בהסכם. ביום 13.12.2023 ביקרה סיגי במספרה ונוכחה לראות כי לא בוצע כל שיפוץ. ביום 14.12.2023 שלחה סיגי מכתב לוורדה ובו הודיעה לה כי החוזה מבוטל, וביום 15.12.2023 פרסמה בקבוצה להשכרת נכסים בפייסבוק את המודעה הבאה: "מבצע סוף שנה לשבועיים בלבד – מספרה בדימונה ברחוב מעלה האגוז 8 להשכרה לשנה במחיר מטורף של 1,000 ₪ בלבד לחודש". כשעתיים לאחר הפרסום התחרטה על המחיר הנמוך אשר הציעה להשכרה ומחקה את המודעה. משה, שראה את המודעה, דורש לשכור את המספרה במחיר שפורסם. בהנחה שהמודעה בפייסבוק עונה על תנאי המסוימות, מה הדין?

- א. סיגי לא הייתה רשאית לבטל את החוזה מול ורדה ללא מתן ארכה. לפיכך אין תוקף להצעת ההשכרה אשר פרסמה סיגי בפייסבוק.
- ב. סיגי ביטלה את החוזה מול ורדה כדין. משה זכאי לשכור את המספרה במחיר שפורסם במודעה.
- ג. סיגי ביטלה את החוזה מול ורדה כדין. משה אינו זכאי לשכור את המספרה במחיר שפורסם במודעה.
- ד. סיגי לא הייתה רשאית לבטל את החוזה מול ורדה מאחר שחלפה יותר משנה בין מועד ההפרה הראשונית למועד ביטול ההסכם. לפיכך אין תוקף להצעת ההשכרה אשר פרסמה סיגי בפייסבוק.

תשובה נכונה: ב' חקיקה: ס' 7 לחוק החוזים תרופות ו- סעיפים 3, 20 לחוק החוזים כללי. 7. הזכות לביטול (א) הנפגע זכאי לבטל את החוזה אם הפרת החוזה היתה יסודית. 3. חזרה מן ההצעה (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול. (ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע. 20. דרך הביטול ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפייה – תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה. יישום: מנתוני האירוע עולה כי הצדדים קבעו מחיר מתחת למחיר השוק להשכרה ובהסכמה נרשם כי תנאי השיפוץ הינו תנאי יסודי (הפרה יסודית), לכן לפי ס' 7 לחוק חוזים תרופות סיגי הייתה רשאית לבטל את החוזה ללא מתן ארכה, דרך הביטול כאמור נעשה כדין. עוד עולה, כי סיגי פרסמה מודעה התחומה בזמן "לחודש" אשר אינה ניתנת לחזרה בהתאם לס' 3(ב) לחוק החוזים כללי ולכן משה זכאי לשכירות בתנאי המודעה.	
--	--

35. בבעלותה של גברת ששון וילה בשכונת מגורים יוקרתית בתל אביב. זה שנתיים מתגוררת גברת ששון בדיוור מוגן. יואב ניצל את היעדרה, פלש לביתה ומתגורר בו זה כ- 3 חודשים. השכנים של גברת ששון ניצלו את מצבו המוזנח של הבית, והם משליכים דרך קבע פסולת וחומרי בניין לתוך שטח המגרש שבבעלות גברת ששון באופן אשר אינו מאפשר שימוש בחצר הווילה.

מי זכאי להגיש תביעה למניעת השלכת הפסולת?

- א. גברת ששון זכאית להגיש תביעה, יואב אינו זכאי.
- ב. יואב זכאי להגיש תביעה, וגברת ששון אינה זכאית.
- ג. הן יואב הן גברת ששון זכאים להגיש תביעה.
- ד. הן יואב והן גברת ששון אינם זכאים להגיש תביעה.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 17 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969; **פסיקה:** רע"א 5518-98 יצחק יוסף נ' אביגדור עוקשי.

17. תביעה למניעת הפרעה

המחזיק במקרקעין זכאי לדרוש מכל מי שאין לו זכות לכך שיימנע מכל מעשה שיש בו משום הפרעה לשימוש במקרקעין ושיסלק כל דבר שיש בו משום הפרעה כזאת.

רע"א 5518-98 יצחק יוסף נ' אביגדור עוקשי, (הלכת עוקשי) בתמצית:

(1) להגנה על החזקה מקום מרכזי בדיני הקניין ובדיני הנזיקין, בין בתחום המקרקעין ובין בתחום המיטלטלין. היא מהווה מוקד מרכזי להתייחסות המשפט בהיותה בדרך-כלל מאפיין מרכזי של זכות הבעלות, אף כי היא משמשת נושא להגנה גם כאשר אין מקורה בזכות אלא במצב עובדתי בשטח. מבחינה זו החזקה הינה עניין שבעובדה אשר המשפט מייחס לו תוצאות משפטיות בעלות משמעות.

(2) טעמים שונים שבמדיניות ציבורית הולידו את ההגנה הנרחבת על החזקה – בין מכוח זכות ובין שלא מכוח זכות. **הטעם העיקרי** נעוץ ברצון להגן על החזקה כחלק מהשמירה על השלום והסדר הציבורי ולמנוע פתרון מחלוקות בין אדם לאדם בכוח הזרוע.

(3) מחוקק חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969 (להלן – החוק) **שילב** בפרק ג' על אודות הבעלות והחזקה סימן מיוחד המסדיר את ההגנה המשפטית על הבעלות והחזקה: סימן ב' **סעיפים 15 עד 20**. מטרת הסדר זה היא לפרוס הגנה על המחזיק במקרקעין, בין שהוא בעלים של הקרקע, בין שהוא זכאי להחזיק בהם **שלא בתורת בעלים** ובין שהוא מחזיק בקרקע **בחזקה בפועל**, שלא מכוח זכות כלל. כל אלה מוגנים בפני מי שמבקש לנשלם מחזקתם.

יישום:

לאור נתוני האירוע עולה כי הנכס מצוי בבעלותה של הגברת ששון, יואב הינו המחזיק שלא כדין בנכס, היינו, פולש. בהתאם לפרשנות ס' 17 וכן הרחבת השמירה והזכות גם למי שמחזיק שלא כדין עולה כי "המחזיק" מתייחס גם למי שאינו מחזיק כדין בנכס, אך החזקתו בנכס הינה עובדה משפטית המקיימת מטעמי מדיניות ואינטרס ציבורי זכות להגנה משפטית על החזקה. לאור פרשנות זו הרי כי הן ליואב – הפולש והן לגברת ששון נתונה זכות התביעה.

36. מוריס הוא יהודי שעלה לארץ מצרפת, ובעלותו דירת מגורים ברעננה ומגרש בצפון הארץ שרכש לפני 3 שנים עם עלייתו ארצה. התבי"ע החלה על המגרש מאפשרת לבנות בו 3 יחידות דיור. מוריס החליט לממש את זכויות הבנייה, ובתוך 18 חודשים ניתן לו היתר בנייה לכל 3 היחידות, שאותן החליט לרשום כבית משותף. מהו שיעור מס הרכישה שחייב בו מוריס?

- א. מכיוון שהמגרש טרם היה בנוי במועד הרכישה, מוריס אינו חייב במס רכישה.
- ב. **מס רכישה בשיעור 5% משווי המגרש, למעט אם מוריס קיבל היתר ניכוי לפי פקודת מס הכנסה.**
- ג. מס רכישה בשיעור 6% משווי המגרש, למעט אם מוריס קיבל היתר ניכוי לפי פקודת מס הכנסה.
- ד. מס רכישה בשיעור 8% משווי המגרש, למעט אם מוריס קיבל היתר ניכוי לפי פקודת מס הכנסה.

תשובה נכונה: ב'

חקיקה: ת' 2 לתקנות מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (מס רכישה), תשל"ה-1974

2. מס רכישה

במכירת זכות במקרקעין או בעשיית פעולה באיגוד מקרקעין, ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת קבוע להלן:

- (1) במכירת זכות במקרקעין ובעשיית פעולה באיגוד מקרקעין, למעט בנין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים – 6%;
- (א1) על אף האמור בפסקה (1), במכירת זכות במקרקעין, שמתקיימים לגביה התנאים המפורטים להלן, תוחזר לרוכש שישית ממס הרכישה ששילם לפי פסקה (1), ובלבד שלא הותר בניכוי לפי פקודת מס הכנסה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 103א לחוק:

(1) המכירה היא של זכות במקרקעין שקיימת לגביה תכנית כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה (בסעיף קטן זה – תכנית בנייה), המתירה בנייה על הקרקע של דירה אחת לפחות המיועדת לשמש למגורים (להלן – דירת מגורים);

יישום:

היות ומוריס קיבל היתר לתוכנית בניה על הקרקע ישלם 5% ולא 6% בגין מס המכירה. ראו כי, החזרת השישית כפופה לכך כי לא קיבל ניכוי נוסף בהתאם לפקודת המס הכנסה, אז יחולו לגבי הוראות נוספת לעניין המיסוי.

37. דן ניסה בעבר להרוג את אביו גד בהתפרצות חסרת מעצורים אחרי ויכוח ביניהם. דן נעצר, הואשם בניסיון לרצח, הורשע וישב בכלא כמה שנים. אחרי שנים ערך גד צוואה בעדים לטובת דן, לפיה כל רכושו עובר לדן אחרי מותו. לאחר כשנתיים החליט גד שהוא כותב צוואה חדשה בכתב יד. הוא עשה כן לפי כל הכללים. הצוואה הקודמת בעדים לרשם לענייני ירושה. השכנה מתנגדת לקיום הצוואה בטענה כי ידוע לה שהייתה צוואה חדשה שבה הדירה עוברת אליה, וכי יש לה הוכחות שדן השמיד אותה. עם זאת, אין לשכנה כל הוכחה בכתב לצוואה החדשה שהושמדה.

בנתונים אלו בלבד, איזה מההיגדים הבאים הוא הנכון ביותר?

- א. דן לא יקבל דבר משום שניסה לרצוח את אביו.
- ב. דן לא יקבל דבר משום שהשמיד את הצוואה החדשה.
- ג. **דן יקבל את אשר ציווה לו אביו בצוואה שהוגשה, גם אם יאמין הרשם לשכנה שדן השמיד את הצוואה החדשה.**
- ד. דן יקבל את כל רכושו של אביו ביום מותו, פרט לדירה שעליה יתנהל ההליך המשפטי, בהתנגדות של השכנה הדורשת את הדירה מול דן הדורש את כל הרכוש כולל הדירה.

תשובה נכונה: ג'

חקיקה: ס' 5 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965.

5. פסלות לרשת

(א) אלה פסולים לרשת את המוריש:

- (1) מי שהורשע על שגרים במתכוון למותו של המוריש או שניסה לגרום למותו;
- (2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.
- (ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על ידי עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש.

יישום:

בהתאם לחוק- פסולים לרשת את המוריש, **בכפוף להרשעה** מי אשר ביצע את אחד מהאירועים הנתונים בסעיף.

בעניינו, דן הורשע בניסיון רצח של אביו גד ולכן על פניו דן הינו פסול מלרשת את אביו (ס' 5(א)(1)).

דן חוזר להיות כשיר היות ואביו מחל לו באמצעות עשיית צוואה לטובתו – במועד שלאחר מעשה הניסיון וההרשעה (ס' 5(ב)).

ראו כי טענתה של השכנה לא תתקבל היות ודן **לא הורשע בהשמדת** הצוואה אלא מדובר בהערכתה ללא שום החלטה שיפוטית.

38. יאיר חצה כביש במעבר חצייה, ובמהלך החצייה נפגע על ידי משה, אשר רכב על אופניו החשמליים על הכביש וחצה את הצומת באור אדום. יאיר, אשר סבל מפגיעות קשות בשל הפגיעה, ביקש להגיש תביעה נגד משה בגין נזקיו. מה הדין?

- א. יאיר יוכל לתבוע את משה מכוח חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
- ב. יאיר יוכל לתבוע את קרנית – הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, מכוח חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
- ג. בהיעדר אסדרה (=רגולציה) של תחום האופניים החשמליים, יוכל יאיר לתבוע רק את המדינה, וזאת מכוח חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952.
- ד. יאיר יוכל לתבוע את משה מכוח פקודת הנזיקין (נוסח חדש).

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: ס' 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975; **פסיקה:** רע"א 19-7451 עזבון המנוח גבריאל אסולין ז"ל נ' וליד דרויש

1. הגדרות

"תאונת דרכים" – מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים ..."

"רכב מנועי" או "רכב" – רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות.
"נפגע" – אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970.

רע"א 19-7451 עזבון המנוח גבריאל אסולין ז"ל נ' וליד דרויש, בתמצית:

ביהמ"ש העליון פסק ברוב דעות כי אופניים חשמליים (תקניים ושאינם תקניים) מצויים מחוץ לגדרו של "רכב מנועי" כהגדרתו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים. משמעות קביעה זו היא כי בתאונת דרכים בין רכב מנועי לאופניים חשמליים, דינו של רוכב אופניים חשמליים יהא כדין הולך רגל, והוא יהיה זכאי לפיצויים לפי חוק הפל"ד ממבטח הרכב. מן העבר השני, הולך רגל שייפגע מאופניים חשמליים לא יזכה לפיצוי מכוח חוק הפל"ד, ועלול למצוא עצמו מפוצה באופן חלקי על נזקיו או להיוותר ללא פיצוי אם לא ימצא מזיק ממנו יוכל להיפרע.

יישום:

בכדי לדעת האם ניתן להיכנס לתחולת חוק הפל"ד יש לבחון האם מדובר ברכב מנועי כהגדרתו בחוק, לאור העובדה כי אין הסבר ברור בדין, שאלה זו נדונה בפסיקה על פיה ככל שאין הסדרה/רגולציה בעניין ייחשב רוכב אופניים חשמליים כהולך רגל ומשכך כאשר רוכב האופניים פוגע בהולך רגל, יוכל לתבוע לפי פקנ"ז בלבד. ראו, כי השאלה לא עוסקת בעניין הביטוח שהינו בגדר רשות אותו רשאי רוכב האופניים לרכוש, ככל שקיים ניתן לתבוע בנוסף לפקנ"ז גם ממנו.

39. מושיקו הגיש נגד אליקו תביעה לאכיפת הסכם רכישה של רכב, וזאת כחודשיים לאחר שאליקו לא קיים את הוראות ההסכם ביניהם ולא העביר את הרכב על שם מושיקו **(להלן: "התביעה הראשונה")**. כן הגיש מושיקו בקשה להיתר פיצול סעדים, בקשה אשר בית המשפט אישר כשנה לאחר הגשת התביעה. התביעה הראשונה של מושיקו נגד אליקו לאכיפת ההסכם התקבלה בחלוף 8 שנים ממועד הפרת ההסכם. בעקבות זאת, הגיש מושיקו תביעת פיצויים נגד אליקו בגין נזיקיו שנגרמו בשל הפרת ההסכם **(להלן: "התביעה השנייה")**. אליקו טוען כי התביעה השנייה נגדו התיישנה. מושיקו השיב כי התביעה השנייה לא התיישנה לנוכח מתן ההיתר לפיצול סעדים, אשר עוצר את מרוץ תקופת ההתיישנות. מה הדין?

- א. מתן היתר לפיצול סעדים עוצר את מרוץ ההתיישנות, עד להפיכת פסק הדין בתביעה הראשונה לחלוט.
- ב. מתן היתר לפיצול סעדים לא עוצר את מרוץ ההתיישנות.
- ג. מתן היתר לפיצול סעדים עוצר את מרוץ ההתיישנות, עד למתן פסק הדין בתביעה הראשונה.
- ד. מתן היתר לפיצול סעדים לא עוצר את מרוץ ההתיישנות, אך מרוץ ההתיישנות יחיל במועד קבלת החלטה בתביעה הראשונה המתירה את פיצול הסעדים.

תשובה נכונה: א'

פסיקה: רע"א 3402-18 מדינת ישראל משרד הבינוי והשיכון נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ.

בתמצית:

בימ"ש פסק כי, יש בהיתר לפיצול סעדים (ת' 25 לתקנות סד"א) כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות עד להפיכת ההכרעה בתביעה הראשונה לחלוטה (תקופה הכוללת אף את הימים שבמהלכם ניתן לערער על ההכרעה). רק אז ישוב מרוץ התיישנותה של התביעה הנוספת למסלולו, עד שיגיש התובע לבימ"ש המוסמך. כל זאת, אם לא הסכימו הצדדים אחרת, או שנקבע אחרת בהחלטת בימ"ש בה ניתן ההיתר לפיצול סעדים.

יישום:

שאלת פסיקה, אשר יצקה תוכן פרשני למרוץ ההתיישנות היתר לפיצול סעדים אשר התקבל לפי ת' 25 לתקנות סד"א. בעניינו, תקפת ההתיישנות נעצרת בעניין העילה בגינה התקבל ההיתר עד למועד בו מסתיימת התקופה להגשת ערעור בתביעה הראשונה (חלוט) או עד למועד בו ניתנה החלטה סופית בעניין התביעה הראשונה (חלוט). בחלוף המועדים ימשיך מרוץ ההתיישנות מהמקום בו נעצרה טרם הגשת התביעה.

40. עו"ד משה ייצג את דני בתביעה נגד חברת "גרעיני דב" בע"מ על סך 10,000,000 ₪. סוכם בין הצדדים כי דני ישלם לעו"ד משה שכר טרחה בגובה של 80,000 ₪ בגין ניהול ההליך אם התביעה תסתיים בהצלחה. כן סוכם בין עו"ד משה לדני שעו"ד משה ידאג לגבות את כספי הפיצויים מושא התביעה, אם התביעה תתקבל, מחברת גרעיני דב בע"מ, ולאחר מכן יעביר עו"ד משה את כספי הפיצויים שייגבו אל דני. בתום ניהול ההליך התקבלה התביעה באופן מצומצם, ונפסקו לזכותו של דני 100,000 ₪ בלבד (להלן: "כספי התביעה"). עו"ד משה דרש מדני לקבל את שכר טרחתו בסך 80,000 ₪, אך דני הודיע לעו"ד משה, בכתב, כי הוא עומד על קבלת הסכום שהתקבל במלואו. עוד טען דני שדרישתו של עו"ד משה מנוגדת להסכם שכר הטרחה, שכן סכום שכר הטרחה נגזר מ"הצלחה", קבלת פיצוי בסך 100,000 ₪ ביחס לתביעה שהוגשה על סך 10,000,000 ₪ אינה מהווה "הצלחה". זאת ועוד, טען דני, גובה שכר הטרחה המבוקש אינו משקף את היקף העבודה של עו"ד משה בהליך, וזאת במצטבר להתרשלותו של עו"ד משה בניהול ההליך. עו"ד משה הודיע לדני שעד שלא יקבל תשלום בגין שכר טרחתו לא יעביר אליו את כספי התביעה.

מה הדין?

- א. עו"ד משה רשאי לעכב את העברת כספי התביעה לדני, ובלבד שעו"ד משה הודיע לדני, בכתב, על הפעלת זכות העיכוב בתוך לא יאוחר מ- 3 חודשים מהיום שבו דרש דני מעו"ד משה את כספי התביעה.
- ב. עו"ד משה רשאי לעכב את העברת כספי התביעה לדני, אלא אם כן דני יתבע את עו"ד משה בעניין שכר הטרחה בתוך לא יאוחר מ- 3 חודשים מהיום שבו סירב עו"ד משה לפנייתו של דני להעביר אליו את כספי התביעה.
- ג. עו"ד משה רשאי לעכב את העברת כספי התביעה לדני, ובלבד שבית המשפט שבו נידון ההליך בין דני לבין חברת גרעיני דב בע"מ אישר לעו"ד משה לעכב את כספי התביעה עד להסדרת המחלוקת בגין שכר הטרחה.
- ד. עו"ד משה רשאי לעכב את העברת כספי התביעה לדני, ובלבד שהגיש תביעה נגד ני ביחס לשכר טרחתו, בתוך פרק הזמן הקבוע בחוק.

תשובה נכונה: ד'

חקיקה: ס' 88 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

88. זכות עיכוב

להבטחת שכר טרחתו ולהבטחת החזרת הוצאות שהוציא, רשאי עורך דין לעכב תחת ידו כספי הלקוח שהגיעו לידיו בהסכמת הלקוח עקב שירותו ללקוח, פרט לכספים שניתנו לו בפקדון או בתור נאמן וכל עוד הוא נאמן עליהם שלא לטובת לקוחו בלבד, ופרט לכספי מזונות לאשה ולקטינים, וכן רשאי הוא לעכב נכסים ומסמכים של לקוחו שבאו לידי עקב שירותו ללקוח; **ובלבד** שהגיש תביעה על שכר טרחתו או הוצאותיו **תוך שלושה חדשים** מיום שהלקוח דרש ממנו בכתב את מה שעוכב כאמור.

יישום:

במקרה דנן, עו"ד משה רשאי לעכב את הכספים אשר סוכם בינו לבין הלקוח מראש, ובלבד שמשם יגיש תביעה לתשלום שכר הטרחה תוך 3 חודשים מיום שהלקוח שלח לו דרישה בכתב לקבלת הכספים.